

efectuate pe baze democratice, în nordul și în sudul țării. R.P.D. Coreeană a propus, ca măsură tranzitorie în vederea rezolvării problemelor urgente de interes comun ale națiunii, constituirea unei Confederații a celor două părți ale Coreei, misiunea preconizată a acestei confederații fiind în principal coordonarea dezvoltării economice a nordului și sudului, dezvoltarea cooperării și a schimburilor reciproce.

Mergând în continuare în întimpinarea unificării pașnice a țării, guvernul R.P.D. Coreene a propus încheierea unui tratat de pace, de renunțare la folosirea forței între cele două părți, de reducere reciprocă a efectivelor armate ale fiecărei părți la 100 000 de oameni sau la mai puțin, bineînțeles realizându-se în prealabil condiția primordială a retragerii trupelor imperialiste agresive de pe teritoriul sud-coreean. Se pot enumera de asemenea propunerile privind inițierea unor schimburi economice și culturale, a unor contacte și schimburi de păreri între reprezentanți ai diferitelor păături sociale din nord și sud, precum și alte repetate propuneri constructive, raționale, capabile să instaureze pentru poporul coreean, ca și în întreaga regiune, premisele unui climat normal de pace și securitate.

România și-a manifestat, de-a lungul anilor, caldă simpatie și solidaritate față de lupta poporului coreean pentru libertate și independență națională, pentru respectarea drepturilor sale naționale fundamentale, a sprijinit întotdeauna pozițiile și inițiativele constructive ale R.P.D. Coreene îndreptate spre unificarea pașnică și democratică a țării. Cu aceleași sentimente de solidaritate activă cu care a stat alături de poporul R.P.D. Coreene în lupta acestuia împotriva agresiunii imperialismului american, în războiul de apărare a patriei, de apărare a dreptului său legitim la viață liberă, de sine stătătoare, poporul român, partidul și guvernul țării noastre s-au aflat din toată inima alături de poporul frate coreean în efortul îndreptat spre reconstrucția țării și edificarea economiei socialiste, a sprijinit și sprijină în toate împrejurările în Organizația Națiunilor Unite ca și în alte organizații sau organisme internaționale respectarea drepturilor legitime ale poporului coreean. Așa cum este cunoscut, România a cerut în repetate rânduri în cadrul O.N.U. retragerea trupelor S.U.A. precum și a tuturor celorlalte trupe străine care sub steagul O.N.U. ocupă Coreea de sud, precum și desființarea așa-numitei „Comisii a Națiunilor Unite” pentru unificarea și refacerea Coreei.

Recenta vizită de prietenie pe care delegația Marii Adunări Naționale și a Consiliului de Stat ale Republicii Socialiste România a făcut-o în R.P.D. Coreeană a constituit o nouă contribuție la întărirea prieteniei româno-coreene, la consolidarea relațiilor statornicite între România și R.P.D. Coreeană, relații bazate pe principiile marxism-leninismului și ale internaționalismului proletar, ale suveranității și independenței naționale, egalității, neamestecului în treburile interne, întrajutorării tovărășești.

În spiritul tradițiilor de trainică prietenie tovărășească statornicite între România și R.P.D. Coreeană, poporul român își reafirmă astăzi solidaritatea activă cu lupta eroică a poporului coreean, a R.P.D. Coreene pentru înfăptuirea mărețelor aspirații naționale de unificare a patriei, pentru edificarea orînduirii socialiste.

Ileana NICOLAESCU

ANGLIA

Anatomia unei surprize electorale

Cum a fost posibil? Cerneala și ingeniozitatea vor fi consumate fără reținere pentru a explica neașteptata victorie a conservatorilor, cel mai surprinzător rezultat al unei consultări electorale în Anglia — cel puțin din 1945. Atunci, însă, explicația a fost mai ușor de găsit: englezii, care îl apreciaseră pe Churchill ca lider al țării aflate în război, preferau un guvern de pace care să acorde atenție problemelor sociale. Preferință ilustrată clar, printr-o impunătoare majoritate laburistă. De data asta, surpriza a fost în avantajul conservatorilor, iar explicația nu este la fel de simplă de exprimat.

Cum?

Un lucru este cert: surpriza a fost totală. De la anunțarea datei scrutinului, conservatorii nu au dat nici o clipă impresia că ar putea să câștige. Bineînțeles, declarațiile publice ale liderului Heath și ale celorlalți politicieni conservatori erau optimiste; dar, pe măsură ce se apropia data alegerilor, acest optimism apărea tot mai de circumstanță. Sondajele continuau să arate că Harold Wilson este mai apreciat decât Edward Heath, și aceasta într-o campanie pe care liderul laburist căuta evident, și nu fără succes, să o transforme într-o competiție de personalități, după modelul campaniilor prezidențiale americane. Alte sondaje, referitoare la cele două mari partide, îi prezentau pe laburiști într-un continuu avantaj, cu fluctuații care nu le puneau nici un moment sub semnul întrebării victoria așteptată la 18 iunie. Și, pentru că sondajele au reflectat, în ultimele două decenii, cu destulă exactitate starea de spirit a alegătorilor englezi, competitorii se comportau adecvat: laburiștii siguri pe ei, autoritari, temporizând în așteptarea fluierului final; conservatorii nervoși, cu accente stridente, încercând mereu să găsească fisuri în apărarea adversarilor. „În numele cerului, treziți-vă și fiți conștienți de adevăratele probleme”, apela Heath la alegători. „Se pare că prefurile n-au crescut cum spun conservatorii, dacă aruncați cu ouăle în felul ăsta” — comenta flegmatic Harold Wilson, scuturându-și de pe haină proiectilul unui simpatizant conservator, la o întrunire. Diferența de ton este semnificativă, iar situația pe care o reflectă s-a menținut pînă în ajunul alegerilor; fără să permită citarea nominală, miniștrii din guvernul fantomă conservator declarau

discret ziaristilor că nu-și mai fac nici o iluzie asupra rezultatului. În sfârșit, pârînd să desăvîrșească atît de probabilul dezastru conservator, la adversitatea din exterior se adăuga conflictul intern: contestînd, în general de la dreapta, fiecare element al programului conservator, Enoch Powell își anunța, practic, candidatura la conducerea conservatorilor, cu șanse cu atît mai mari cu cît ar fi fost mai gravă înfrîngerea. Presa — predominant favorabilă conservatorilor (varianta Heath) — făcea apel la caritatea publicului, arătînd că o majoritate prea mare a laburiștilor ar însemna un „mandat în alb” pentru echipa lui Harold Wilson și, poate, instalarea lui Powell în fruntea partidului conservator.

Aceasta era situația cu trei zile înainte de alegeri. Luni, 15 iunie, dimineața, în dezbateri a intervenit un element nou, a cărui pondere nu părea considerabilă. Cifrele balanței comerciale pe luna mai indicau un deficit de 31 milioane de lire sterline. Conservatorii au primit cu recunoștință acest balon de oxigen, proclamînd insistent că guvernul laburist se dovedește, în cele din urmă, incapabil să administreze pe termen lung economia țării și că ultimele luni nu reprezintă decît o scurtă, poate chiar accidentală, conjunctură favorabilă. Dar vocabularul acestor acuzații nu era prea nou și nu s-a apreciat că ele ar putea avea un efect serios asupra alegătorilor. Liderii laburiști s-au grăbit să arate că mai mult de jumătate din deficit, mai exact 18,5 milioane, reprezintă costul unei achiziții cu caracter de excepție — două „avioane elefant” Boeing-747, pentru compania aviatică de stat B.O.A.C. — iar ministrul laburist de finanțe, Jenkins, i-a acuzat ironic pe conservatori că „încearcă să scape de înfrîngere agățîndu-se de aripile a două avioane cu reacție”. Între timp, pentru calmarea laburiștilor mai nervoși, se anunțau rezultatele ultimelor sondaje: cu o singură excepție, căreia puțini i-au dat importanță — „Evening Standard” indica un avantaj de 1 la sută pentru conservatori — aceste oracole moderne indicau diferențe confortabile în favoarea laburiștilor. Acela al ziarului „The Times”, efectuat cu 48 de ore înainte de alegeri și publicat în ajun, consemna un avantaj de 7 procente în favoarea partidului laburist.

Harold Wilson părăsește reședința din Downing Street 10

Edward Heath, după victoria electorală

Harold Wilson a votat în circumscriptia sa, Huyton, și a fost plăcut impresionat de afliuența la vot. O participare masivă la scrutin este considerată — în general — de bun augur pentru laburiști, care și-au explicat multe în-succese în alegerile parțiale din ultimii patru ani, prin abținerea unor alegători de la care ar fi așteptat un vot favorabil. De altfel, asta se și urmărise prin prelungirea zilei electorale până la 10 seara; până acum scrutinul era încheiat cu o oră mai devreme. Măsura favoriza participarea la vot, amânând întrucitva cunoașterea rezultatelor.

Totuși, prima alarmă s-a dat în cursul nopții: se cunoșteau două treimi din rezultate și ele nu dădeau nici un motiv de satisfacție laburiștilor. Sondajele erau infirmate categoric: se produsese o deplasare de voturi în favoarea conservatorilor, de 3 până la 10 procente, în funcție de circumscriptii. Ordinatoarele B.B.C.-ului prevedeau o majoritate conservatoare de 30—40 de mandate. Nu s-au făcut tradiționale declarații ale învinșilor și învingătorilor, nici în noaptea aceea și nici dimineața devreme: laburiștii mai sperau într-o nouă răsturnare a situației.

Toate sondajele au greșit, ordinatoarele au avut dreptate. Vineri după-amiază, înfrângerea laburistă era certă. Liderul adjunct George Brown și ministrul artelor, Jenie Lee, precum și alți membri ai guvernului, se numărau printre cei care nu obținuseră realegerea. Harold Wilson a înaintat demisia cabinetului cu o întârziere care nu i se poate imputa: regina se afla la cursele de galop de la Ascot. Edward Heath a depus tradiționala sărutare de mină și a acceptat misiunea, încredințată de suverană, de a forma un guvern nou.

De ce?

S-au căutat, s-au găsit și se caută în continuare explicații ale surprinzătoarei reorientări de ultimă oră a corpului electoral britanic. Multe dintre ele invocă mecanisme psihologice, și, în fața evidenței unei bruște schimbări de dispoziție a alegătorilor, trebuie recunoscut că factorii psihologici au atârnat în balanță, chiar dacă nu precumpănitor. Așa, de pildă, ex-ministrul educației, Peter Short, blama sondajele de opinie care, afirma el, au convins mulți alegători laburiști să rămână acasă, asigurându-i că victoria este oricum accesibilă, chiar facilă. Este posibil ca unii alegători să fi reacționat așa, după cum este cert că participarea la vot — aproximativ 70 la sută — a fost sub așteptări. Dar abținerile laburiste nu reprezintă un fenomen nou: ele se înregistraseră și în cazul alegerilor par-

țiale din ultimii ani, explicate fiind mai puțin prin efectul sondajelor și mai mult prin dezaprobarea față de unele măsuri economice și sociale ale guvernului, în primul rând, înghețarea salariilor. S-ar putea, deci, ca alegătorii să-și fi amintit aceste nemulțumiri, considerate depășite?

Aici este locul să ne oprim asupra implicațiilor și asupra efectelor posibile ale recentului deficit al balanței comerciale.

Desigur, el a creat o anumită îndoială asupra succesului politicii economice a guvernului care-și făcuse o prioritate în balanța de plăți și își axa în mare măsură propaganda electorală în jurul bunelor rezultate obținute în ultimii ani. Cifrele nefavorabile ale lunii mai nu însemnau, ca atare, mult; dar ele erau puse în relief de declarațiile excesiv de optimiste ale purtătorilor de cuvânt ai guvernului Wilson. Este greșit — scria „The Times” într-un editorial periferic preocupat și de campionatul mondial de fotbal — să comiți excese de încredere la 2—0, dar este și mai greșit să le manifesti la 0—2 (editorialul apreciind situația economică a Angliei ca nesatisfăcătoare). Declarațiile laburiste și cifrele distonind, s-ar fi produs o „prăpastie a încrederii” (credibility gap — după expresia consacrată în vocabularul politic american).

Această nouă explicație, presupunând și ea un anume mecanism psihologic, se cere întregită. Dacă cifrele balanței comerciale au avut un efect, el a fost mai puțin acela de a arunca îndoiala asupra capacității administrative a echipei Wilson, cât de a crea temeri că laburiștii ar putea reveni la impopularele măsuri de austeritate la care au apelat în trecut pentru a crea excedente. Cu alte cuvinte, se poate presupune — nu că publicul nu i-a mai crezut pe laburiști capabili să redreseze balanța de plăți, ci că i-a crezut perfect capabili de a o redresa — dar prin mijloacele cunoscute și neagreate.

În acest punct al analizei, stînga laburistă va putea, și probabil nu se va reține, să reamintească profețiile sale neascultate. Laburiștii de stînga — care, să menționăm, ar fi preferat organizarea alegerilor în octombrie — nu au fost niciodată de acord cu propaganda electorală care-i prezenta pe laburiști în primul rând ca administratori eficienți și realiști. Această postură — se afirma, și alegerile par să fi confirmat raționamentul — vexează aliații tradiționali, syndicatele, fără să atragă aliați noi, din cercurile de afaceri. Într-adevăr, cercurile industrial-financiare au arătat clar că laburiștii nu au reu-

șit, cu toate avansurile făcute, să devină preferații celor din City. Lordul Cromer, director al băncii Angliei până în 1966, a publicat în „The Times”, în zilele campaniei electorale, un studiu extrem de critic la adresa gestiunii economice laburiste; bursa londoneză a sărbătorit cu șampanie — și cu o clară urcare a cursurilor victoria conservatoare, iar C.B.I. (patronatul britanic) a salutat cu căldură schimbarea de guvern. Strategia cîștigării cu orice preț a centrului nu a reușit. Probabil, ca și alte ori în opoziție, laburiștii vor și să-și reorganizeze rîndurile deplasîndu-se spre stînga.

Și acum?

Este, de altfel, plină de interes evoluția viitoare a celor două partide. Laburiștii vor trece, inevitabil, prin frământări serioase, chiar dacă, pentru moment, poziția de lider al lui Harold Wilson nu pare grav amenințată. Postura de principal partid de opoziție va facilita, fără îndoială, radicalizarea laburiștilor. Relațiile dintre laburiști și syndicate vor beneficia, probabil, de situația creată prin instalarea unui guvern conservator: dacă s-au angajat să nu „înghețe salariile”, conservatorii vor încerca, în schimb, să impună o legislație sindicală strictă, în a cărei combatere opoziția laburistă și T.U.C. se vor regăsi pe aceleași baricade.

Situația nu este mult simplificată nici în ce-i privește pe conservatori. Este adevărat că victorios, Edward Heath nu mai este atât de vulnerabil. Dar „amenințarea Powell” se va menține, cu atât mai mult, cu cît atît Heath cît și Powell știu că mobilizarea votului dreptei (componentă nu neînsemnată a succesului electoral) se datorează celui de-al doilea. De asemenea, este util să reamintim că la 30 iunie vor începe negocierile cu C.E.E.; or, în opoziție cu adeptul aderării care este noul premier, Powell se situează, în această chestiune, în tabăra cea mai populară, aceea a adversarilor aderării.

Înafara datei de 30 iunie, nu există alte scadențe formale, deși urgențele nu lipsesc — în primul rând creșterea prețurilor. Următoarele săptămîni vor oferi clarificări asupra opțiunilor guvernamentale în multiple domenii: social (cît de curînd va fi prezentată legislația sindicală?), economic (cum se va preciza strategia guvernului?), de politică externă (cum se va proceda față de Piața comună, Rhodesia, retragerea de la est de Suez?). Dar, după surpriza alegerilor, comentatorii se feresesc de pronosticuri.

Mihai MATEI

Relațiile japono-americane

și scadența Tratatului de securitate

Raporturile cu Statele Unite — iată din nou o dominantă a vieții politice japoneze. Deși problema nu este de loc nouă, ea datînd din primele zile ale perioadei postbelice, momentul actual pare deosebit, putînd fi definit ca un fel de scadență, ca un punct terminus al unor raporturi. Este vorba de faptul că la 23 iunie a expirat perioada de valabilitate a Tratatului de securitate americano-japonez. Și, deși majoritatea confortabilă de care dispune partidul guvernamental (P.L.D.) a presupus prelungirea automată a Tratatului, totuși momentul ca atare nu a trecut și nu putea trece fără a lăsa urme în viața politică japoneză. În discuție nu se afla numai un instrument formal — actualul tratat, **ci întregul sistem al relațiilor** dintre Japonia și Statele Unite, izvorit din regimul de ocupație de după război și cu adînci rădăcini în scopurile declarate ale politicii expansioniste postbelice dusă de Statele Unite în zona Pacificului.

Intr-adevăr, deși actualmente referirile se fac la Tratatul de securitate încheiat în 1960, se omite de obicei precizarea că este vorba de o prelungire directă a acordurilor încheiate în 1951 — sistemul tratatelor de la San Francisco și al unor tratate directe condiționînd raporturile americano-japoneze.

În ce constau acestea? Era vorba mai presus de toate de sancționarea unei permanentizări a prezenței militare americane în insulele Japoniei, prezență care împlinește un sfert de secol fără a se putea întrezări în viitorul apropiat, cel puțin, o încetare a ei. În ianuarie 1950, secretarul de stat Dean Acheson definea această politică în felul următor: „Înfringerea și dezarmarea Japoniei au impus Statelor Unite necesitatea de a-și asuma apărarea militară a Japoniei atîta timp cît va fi necesar”. La 8 septembrie 1951 a fost încheiat Tratatul de pace separat cu Japonia însoțit de un tratat de securitate cu efect bilateral. Încă în preambulul documentului se concretiza scopul preconizat de Acheson: „Japonia doarește ca Statele Unite să-și mențină forțele sale armate în Japonia și în apropierea ei pentru a preîntîmpina un atac armat împotriva Japoniei”. Formulate în terminologia specifică anilor „războiului rece”, referirile la un presupus atac armat nu constituiau altceva decît eternul „argument” pentru instalarea forțelor militare americane în noile baze din Extremul Orient, create în perioada de ocupație (după 1945).

Obiectivele erau cit se poate de elastice: art. 1 al tratatului le definea ca fiind în legătură atît cu „apărarea păcii internaționale” cît și cu veșnicul pretext al „subversiunii interne”, ceea ce, evident, deschidea calea unui amestec potențial cvasipermanent în afacerile interne ale Japoniei. Tratatul din 1951

oferea un statut de extraterritorialitate trupelor americane din Japonia, art. 3 al tratatului stabilind, de pildă, că forțele americane „dispun de drepturi și împuterniciri asupra uscatului, apelor teritoriale și spațiului aerian” din apropierea obiectivelor americane din Japonia, „necesare pentru asigurarea accesului la aceste teritorii în scopul sprijinirii, apărării și controlului lor”. Formula afecta astfel direct suveranitatea și independența partenerului japonez.

Putem considera că **o a doua etapă** a raporturilor japono-americane a fost inaugurată în 1958 cînd Statele Unite au fost constrînse să dea o nouă formă relațiilor lor cu Japonia. Nu este vorba propriu-zis de o **reconsiderare de fond**, ci de una pur formală. În septembrie 1958, guvernele S.U.A. și Japoniei și-au anunțat intenția să revizuiască Tratatul de securitate. De-abia la 19 ianuarie 1960 este semnat noul tratat.

Deși formulările din acest nou document caută să menajeze într-o măsură mult mai mare susceptibilitățile Japoniei, fondul, obiectivul său, este nealterat. Lucrul poate se deduce chiar dintr-o sumară analiză a tratatului care în loc de cinci articole (ca tratatul din 1951) are zece și în care sancționarea prezenței americane în Japonia este însoțită de o consolidare a acelor prevederi menite să atragă Japonia într-un proces intens de remilitarizare. În art. 3, de pildă, se includ obligații de acest gen pentru Japonia, care nu figurau în tratatul din 1951.

Un alt element (stipulat de art. 5) îl constituie tentativa de a îngloba Japonia în politica militară dusă de S.U.A. în Asia și Pacific. Dacă, de pildă, în cazul războiului dus de S.U.A. în Indochina, ar exista o declarație formală de răz-

boi din partea Statelor Unite, aprobată de Congres, Japonia ar fi automat atrasă în acest conflict, cu toate repercusiunile ce pot decurge din aceasta.

În ce privește regimul forțelor americane din Japonia, art. 6 prevede: „În scopul de a contribui la securitatea Japoniei și la menținerea păcii și securității internaționale în Extremul Orient, S.U.A. capătă dreptul de a folosi, pentru forțele ei terestre, aeriene și navale, mijloacele de deservire și teritoriul Japoniei”. Încheierea noului tratat a provocat puternice perturbări în viața politică japoneză. Amintim de căderea guvernului Kisi, în perioada dintre semnarea tratatului la Washington și ratificarea lui la Tokio, precum și de anularea vizitei proiectate a președintelui de atunci al S.U.A., Eisenhower, fapt în general fără precedent în anele diplomatice.

Putem oare vorbi de o nouă, a treia, etapă în raporturile japono-americane? Într-un fel, da. Ultimii ani au acumulat numeroase piese noi în dosarul relațiilor lor. Dar ceea ce prevalează este metoda folosită, opțiunea aleasă. Lucrurile trebuie examinate separat, privite dinspre cele două extreme — Washington și Tokio.

Pentru Washington politica aplicată ar putea fi numită politica „răului cel mai mic”. Într-adevăr, în raporturile americano-japoneze, cu excepția scadenței tratatului, mai figurau probleme cum ar fi retrocedarea insulelor Okinawa și statutul bazelor nucleare de care dispuneau S.U.A. în aceste insule. Fără îndoială, elementul care era legat în cea mai mare măsură de obiectivul pe termen lung urmărit de politica S.U.A. în această zonă este menținerea Tratatului de securitate. Dar trebuie sacrificat totuși ceva. Și astfel, încă din 1966, cînd același partid de guvernămînt liberal-democrat începea să pregătească opinia publică în ce privește „necesitatea” prelungirii Tratatului de securitate, simultan a fost ridicată problema retrocedării Okinawei de către Statele Unite. Manevră abilă, urmîrind să răspundă stării de spirit a opiniei publice de restabilire a drepturilor suverane ale Japoniei asupra teritoriului național, ea a dus pe de o parte la consolidarea pozițiilor P.L.D., pe de altă parte la o anumită scoatere din avanscenă a problemei Tratatului de securitate.

Tratativele în această chestiune au fost încheiate (cum era de așteptat) doar cu puțin timp înaintea datei H — expirarea Tratatului de securitate. Și astfel, cu o lună înaintea alegerilor parlamentare, care au avut loc în decembrie 1969 la Washington, premierul Sato a contrasemnat declarația prin care S.U.A. se angajează să restituie insulele Okinawa pînă în 1972. Dar dacă această acțiune explică importanta victorie

Demonstrație a muncitorilor și studenților din Tokio împotriva Tratatului japono-american, pentru retrocedarea Okinawei

a lui Sato în alegeri, pentru americani este un sacrificiu limitat. În primul rând S.U.A. își vor menține și după 1972 bazele lor militare din insulă, cu excepția celor nucleare. În al doilea rând, retrocedarea ca atare este condiționată — așa cum specifică comunicatul de la Washington — de „îndeplinirea obligațiilor internaționale asumate de Statele Unite pentru apărarea țărilor din Extremul Orient, inclusiv Japonia”, formulă ambiguă și elastică.

Un alt scop al politicii „răului cel mai mic” urmată de Washington în raporturile sale cu Japonia este de a atenua resentimentul existent în opinia publică japoneză față de întregul curs postbelic al acestor raporturi. Cu alte cuvinte, de a se opune presiunii în vederea „dezamericanizării” vieții politice japoneze. Acest curs al S.U.A. urmează îndeaproape recomandările unor cunoscuți specialiști americani în problemele japoneze care au înregistrat de-a lungul anilor oscilațiile atitudinii față de Statele Unite și limitele „posibile” ale orientării americane. Putem cita în această direcție opiniile lui Edwin Reischauer, fost ambasador al S.U.A. în Japonia și ulterior expert al Departamentului de Stat și al Casei Albe în problemele Extremului Orient, în prezent profesor la cunoscuta Universitate Harvard, autor a numeroase studii despre politica S.U.A. în regiunea la care ne referim. Astfel în ultima sa carte: „Beyond Vietnam: The United States and Asia” apărută în 1968, el lasă să se înțeleagă că pentru Statele Unite esențialul este să câștige timp. Pornind de la ideea că „politica americană în Asia s-a transformat într-o arie de serioase fricțiuni”, el consideră în ce privește Japonia că „marea dezbateră din această țară în problemele externe, apărării și tratatului cu Statele Unite va continua să fiarbă în următorii câțiva ani”, dar în final va fi favorabilă intereselor americane. Deci totul s-ar reduce — potrivit acestei păreri, pentru Statele Unite — la a avea răbdare.

Cum se prezintă lucrurile în contextul politic japonez?

Formal, actualul guvern dispunând de majoritatea absolută în permanent nu are motive să-și modifice atitudinea sa favorabilă prelungirii tratatului de securitate. Luna trecută premierul Sato declara în mod formal că guvernul nu are intenția să revizuiască (ceea ce s-a și petrecut anunțându-se prelungirea automată a acestuia) sau să abolească Tratatul de securitate în viitorul apropiat. Problema tratatului ar

depinde — potrivit aceleiași declarații — de dezvoltarea viitoare a științei și tehnologiei și de deplasările în situația internațională militară și politică.

P.L.D. nu are însă nici un fel de aliați în această politică. Iată în esență pozițiile celorlalte forțe politice (luăm în considerare poziția lor față de problema securității țării — deci a Tratatului de securitate, a revizuirii Constituției și a neutralității țării).

— **Partidul socialist japonez**: Menținerea constituției. Japonia să proclame o politică de neutralitate neînarmată. Tratatul trebuie să fie abolit (imediat urmînd să fie desființate bazele).

— **Partidul Komei-to**: Abolirea în etape a Tratatului de securitate precum și proclamarea într-o declarație oficială a denuclerizării țării.

— **Partidul Comunist din Japonia**: Abolirea imediată a Tratatului de securitate și formarea unui guvern de coaliție. „În acest front comun — se sublinia în rezoluția plenarei din februarie 1970 a C.C. al P. C. J. — trebuie să intre majoritatea cetățenilor și să constituie baza unui guvern al frontului comun sau a unui guvern democratic de coaliție ce va trebui să abolească Tratatul de securitate japono-american și să obțină astfel pacea, independența și neutralitatea Japoniei”.

La aceasta trebuie să adăugăm atitudinea hotărâtă a opiniei publice. Manifestările care au avut loc în aceste zile în legătură cu reînnoirea tratatului au stat elocventă mărturie acestei stări de spirit.

Aceleși Reischauer la care ne-am referit anterior vorbind despre implicațiile alianței militare americano-japoneze scria în 1953 (în cartea „Japan and America today”): „În ciuda diverselor surse de fricțiuni asupra soluției prezente a problemei apărării, ea este în mod fundamental satisfăcătoare pentru ambele țări. Adevărata dificultate se degajă din faptul că ambele părți o socotesc a fi numai temporară avînd în același timp concepții foarte deosebite în legătură cu soluția pe termen lung. Statele Unite mizează pe faptul că Japonia își va restabili rapid puterea militară și își va asuma cel puțin răspunderea propriei sale apărări și probabil și a unor zone ale Extremului Orient. Cei mai mulți dintre japonezi

sînt nepregătiți să accepte acest punct de vedere și speră să evite o reînarmare” (sublinierile redacției).

Cele două pasaje subliniate relevă două idei importante: primo — intenția S.U.A. de a împulsiona procesul de reînarmare a Japoniei, secundo — opoziția opiniei publice față de această perspectivă. Trebuie să precizăm că remilitarizarea contravine prevederilor Constituției (art. 9). Totuși faptele rămîn fapte: Tratatul de securitate a reus pe planul actualității problema reînarmării denumit eufemistic „problema apărării”. Și iată că pentru Japonia — care a beneficiat în mod evident — și pe plan politic și mai ales pe cel economic de pe urma absenței unui buget militar, această problemă începe să capete dimensiuni de loc neglijabile.

Anul viitor se va termina al treilea plan de dezvoltare a acestor forțe — prevăzut pe cinci ani. În acel moment — după cum declară actualul director general al agenției de apărare japoneze Yasuhiro Nakasone și după cum rezultă din comentariile presei — Japonia va dispune de o apărare anti-aeriană eficientă și de avioane de vîntătoare supersonice. În prezent se și vorbește în presă despre cel de-al patrulea plan de dezvoltare a forțelor militare în virtutea căruia vor fi serios dezvoltate forța aeriană și marina militară.

Una din implicațiile majore ale tratatului de securitate este cea a rolului și totodată ponderii Japoniei în Asia. Liderii politici ai diverselor partide (chiar și din partidul guvernamental) consideră că Japonia trebuie să ducă o politică independentă, proprie în Asia, politică în care pe prim plan să se situeze expansiunea economică. Această orientare s-a concretizat de pe acum printr-o participare tot mai importantă a Japoniei în comerțul țărilor Asiei.

Dar ceea ce contează într-o mai mare măsură este **latura politică** a acestei orientări. Or, în momentul de față, Japonia continuă să nu-și joace propria sa carte. Iată, de pildă, recentul fapt al nedeazăvuirii de către cercurile oficiale japoneze a extinderii conflictului din Indochina, după cum Tratatul de securitate împinge Japonia să sprijine regimuri marionetă ca cel din Coreea de sud și bineînțeles politica lor ultra-reacționară.

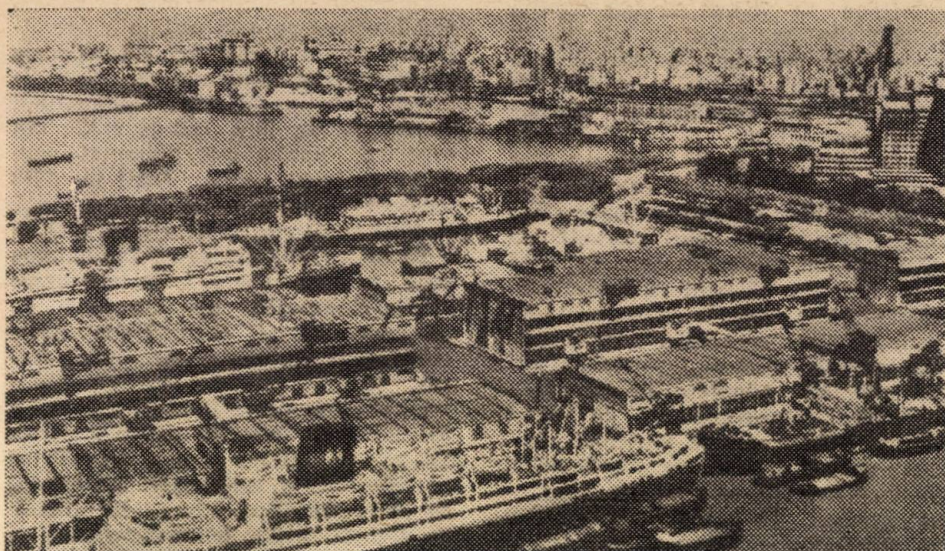
Viața politică japoneză este intens solicitată de necesitatea unei revizuirii de orientare. Și, firește, această reconsiderare este concepută în sensul întregului pachet de probleme — Tratat de securitate, statutul bazelor americane etc. Alături de opoziție, chiar și unii lideri influenți ai partidului guvernamental privesc în mod nuanțat actualul curs, exclusivist, al raporturilor japono-americane.

Avem însă în vedere și puternica aspirație populară spre soluționarea problemelor complexe existente în fața țării. Într-o singură zi de demonstrații un milion de cetățeni japonezi din 150 de orașe ale țării s-au opus reînnoirii Tratatului de securitate și au cerut desființarea bazelor americane. Lor li se adaugă opoziția politică organizată împotriva Tratatului care s-a înregistrat în ultimele zile.

Avem astfel imaginea factorilor importanți, esențiali, care nu pot în ultimă instanță să nu influențeze luarea de decizii politice.

Sergiu VERONA

AMERICA LATINĂ

Portul oraşului Buenos Aires, mare centru industrial şi comercial

Este destul de greu de precizat, deocamdată, în ce măsură transformările care au loc într-o serie de ţări latino-americane marchează o cotitură în evoluţia economică a continentului de la sud de Rio Grande. Totuşi, dacă cercetăm unele trăsături comune ale evoluţiilor latino-americane — în manifestările lor specifice din fiecare ţară —, fără îndoială ni se va impune atenţiei şi marea frecvenţă a proceselor şi evenimentelor prin care se stabilesc noi raporturi între dezvoltarea economică generală a ţărilor latino-americane şi comerţul lor internaţional.

Asemenea multor ţări în curs de dezvoltare, cele din America Latină înfruntă însemnate dificultăţi în creşterea economică; conform studiilor Comisiei Economice O.N.U. pentru America Latină (C.E.P.A.L.) publicate în luna mai, aceasta se caracterizează prin rezultate modeste şi un ritm insuficient. În perioada 1960—1969 produsul brut pe locuitor a crescut doar cu 2,2 la sută. Pornind de la strînsa legătură existentă între volumul exporturilor şi dinamica creşterii economice a ţărilor în curs de dezvoltare se constată că economia multor ţări latino-americane a fost afectată (o excepţie evidentă constituind Venezuela — mare exportatoare de petrol), de declinul comerţului internaţional cu produse primare.

Deoarece această situaţie a slăbit şi capacitatea lor de import, statele sud-americane şi-au îndreptat eforturile spre diversificarea economiei şi crearea unor sectoare industriale capabile să ducă la tonificarea pretului exporturilor şi la diversificarea lor.

Rezultatele din ultimul deceniu atestă, însă, că pe lângă relativa stagnare a dezvoltării economice, America Latină înregistrează o pierdere de poziţie în comerţul mondial (atît ca dinamică a ritmului, cît şi ca pondere). Se constată o înrăutăţire a raporturilor de schimb (creşterea medie anuală a exporturilor latino-americane a fost de 4,6 la sută între 1950—1967, în timp ce capacitatea de achiziţie nu a crescut decît cu 2,9 la sută anual¹⁾, escalada datoriilor externe (obligatiile financiare faţă de străinătate s-au dublat între

RELAȚIA COMERȚ — DEZVOLTARE

Marian Chirilă

1960—1968, iar plata dobinzilor absoarbe 36 la sută din valoarea exporturilor acestor ţări²⁾, precum şi persistenţa tensiunii provocate de acutele probleme interne de ordin politic, economic şi social.

Pentru ţările în curs de dezvoltare din Asia, Africa şi America Latină, problema fundamentală este aceea de a opta între acceptarea perpetuării fatalmente probabile a acestor stări de lucruri (sau atenuarea ei prin paleative) şi acţiunea hotărîtă în direcţia depăşirii condiţiei de subdezvoltare. În cazul particular al Americii Latine apar unele *noi orientări de politică economică* decurgînd din necesitatea reevaluării căilor de dezvoltare sau, mai corect spus, a elaborării unei strategii de dezvoltare — problemă de maximă complexitate, legată de întreaga structură social-politică şi economică a fiecărei ţări şi a regiunii în ansamblu, de atmosfera politică internaţională în care este plasată.

O experienţă îndelungată şi deloc lipsită de sacrificii a reliefat şi în conştiinţa popoarelor latino-americane legătura intimă dintre înfăptuirea aspiraţiilor lor naţionale de progres economic şi social şi asigura-

rea în fapt a posibilităţii de a decide asupra propriilor destine. Indiscutabil, acest obiectiv vital vizează restructurări adînci în realitatea latino-americană, începînd cu analiza critică a însuşi sistemului instituţional al relaţiilor interamericane, pînă la definirea, prin prisma intereselor acestor ţări, a unor noi direcţii în activitatea economică şi politică a fiecăreia dintre ele. Promovarea pe scară tot mai largă a acestor idealuri legitime are consecinţe asupra raportului organic dintre dezvoltare şi comerţ. *Îmbunătăţirea poziţiei produselor latino-americane pe piaţa mondială depinde în mare măsură de reorientarea economiei acestor ţări.* O mai mare autonomie şi mobilitate în comerţ nu sînt posibile fără reaşezarea economiilor naţionale pe baze care să poată asigura valori superioare, eficienţă, competitivitate pe piaţa internaţională, precum şi o creştere a puterii de achiziţie.

Episoadele dramatice, dar de o profundă însemnătate pentru viitorul unor ţări latino-americane (naţionalizarea companiilor americane International Petroleum Company din Peru şi Gulf-Oil din Bolivia) care au reţinut atenţia întregii opinii publice internaţionale au evidenţiat acuitatea esenţei de principiu a conflictelor; iar această esenţă se releva în eforturile ţărilor respective de a-şi redobîndi suveranitatea asupra bogăţiilor naturale, pentru a pune capăt unei „colaborări” cu S.U.A., foarte inegală şi cu rezultate asimetrice — cum o caracteriza Gilles Gozard în volumul său „Miine, America Latină”.

Într-o serie de ţări latino-americane a fost decretat *controlul de stat* asupra comercializării unor produse de bază şi a unor sectoare ale activităţii financiare (îngrădirea evaziunii de capital în Mexic, Columbia, Venezuela, Brazilia etc). Tendinţa de a acumula treptat pîrghiile conducerii şi administrării diferitelor departamente economice — care se afirmă în tot mai multe state din America Latină — este reliefată şi de numeroase alte acţiuni urmărind înlăturarea sau limitarea dominaţiei străine; aceasta lărgeste terenul iniţiativelor şi preocupărilor izvorite din necesitatea găsirii unor răspunsuri eficiente la complexe probleme pe care le ridică situaţia agriculturii, fenomenele inflaţioniste, utilizarea forţei de muncă şi condiţia socială a populaţiei.

Devine evident, aşa cum notam mai înainte, că *axul principal* al dezvoltării nu mai este considerat comerţul, ci transformarea structurilor interne care modifică şi structurile schimburilor. Dar în acelaşi timp *reanalizarea politicii comerciale* (eforturile pentru diversificarea exportului şi sondarea unor pieţe) *poate să asigure o sursă sporită a resurselor financiare necesare dezvoltării.* Eforturile de dată recentă ale ţărilor respective vizează, în acest domeniu, reorganizarea cadrului relaţiilor din emisfera americană cît şi o mai evidentă deschidere spre alte zone geografice.

Semnificativa luare de atitudine, în diverse împrejurări faţă de raporturile interamericane urmează două direcţii distincte: relaţiile statelor latino-americane cu S.U.A. şi schimburile intraregionale. Cristalizarea poziţiilor, privind

¹⁾ „Problèmes économiques”, nr. 1149, ianuarie 1970, pag. 7.

²⁾ Ziarul argentinian „Clarín” din 17 septembrie 1969.

prioritatea care trebuie acordată unui curent sau altul, izvorăște în fiecare caz în parte din rațiuni politice și economice proprii fiecărei țări.

În raporturile Americii Latine cu S.U.A. se manifestă cererea de a se înlocui iluzoriul „ajutor” nord-american cu relații de parteneri, așezate pe baze care să fie avantajoase și țărilor latino-americane. Învățămintele aspre a ceea ce ministrul brazilian al planului, Helio Betrao, numea „lirism steril al Alianței pentru progres”, au condus la afirmarea viguroasă în sistemul instituțional interamerican a unei poziții active, urmărind atenuarea și lichidarea dependenței, reevaluarea raporturilor „tradiționale” cu partenerul din nord. Platforma stabilită anul trecut în „consensul de la Vina del Mar” definea, prin prisma unor interese politice ale statelor latino-americane, punctele principale pentru un nou cadru al raporturilor cu S.U.A. propunând un dialog cu privire la comerțul internațional, finanțarea investițiilor, dezvoltarea științifică și tehnologică, cooperarea tehnică și dezvoltarea socială. Discuțiile recente din organismul permanent al Consiliului Interamerican Economic și Social (C.I.E.S.) nu au dus însă la revizuirea de fond a pozițiilor S.U.A., care tind să-și mențină privilegiile unilaterale în relațiile economice comerciale și financiare cu țările latino-americane. „Acțiunea pentru progres” cu care Administrația S.U.A. a înlocuit „Alianța pentru progres”, se afirmă ca un concept care — așa cum aprecia „Jornal do Brasil” — „conține mai multe promisiuni decât acțiuni”. După toate aparențele, negocierile din forurile interamericane parcurg un drum sinuos, marcat atît de prăpastia dintre interesele celor două părți, cît și de fisurile care slăbesc poziția unitară a țărilor Americii Latine, în special în ce privește susținerea unor cereri și aplicarea sistemului de preferințe.

Bilanțul puțin semnificativ al dinamicii schimburilor reciproce, cît și experiența needficatoare a înțelegerilor economice subregionale conduc, de asemenea, la intensificarea preocupărilor acestor țări pentru trasarea unor noi jalbe în politica de comerț exterior.

În acest context, activitatea comercială, orientată în raport cu realitățile naționale concrete, vizează lărgirea colaborării economice cu alte zone ale lumii, integrîndu-se în elementele care prefigurează noua strategie a dezvoltării în această regiune. Perspectivele incerte ale expansiunii exporturilor pot și trebuie să fie ameliorate, în concepția majorității țărilor latino-americane, printr-o ofensivă în direcția *accesului în alte zone de schimburi* — Europa, Africa, Asia —, a îmbunătățirii condițiilor de realizare a produselor lor pe piața mondială, precum și prin obținerea de noi resurse avantajoase în cooperarea economică și financiară externă.

În ultimele luni a luat o amploare deosebită dialogul economic cu o serie de țări capitaliste și socialiste din Europa. Interesul particular pe care îl prezintă raporturile cu Europa occidentală — de pildă — rezultă, de altfel, și din volumul schimburilor reci-

proce de pînă acum: conform datelor Oficiului de Statistică al O.N.U.³⁾, peste 30 la sută din exporturile latino-americane se îndreaptă spre această regiune, din care circa două treimi în țările Pieței comune; achizițiile din America Latină au, însă, o pondere redusă — în medie de 4 la sută — în importul acestor țări.

În condițiile în care corespunzător structurii generale a exporturilor lor, vinzările țărilor latino-americane către Europa Occidentală sînt alcătuite în principal din materii prime de bază și produse agro-alimentare, evoluția acestora a fost puternic distorsionată de fluctuațiile conjuncturale, de condițiile naturale, cît și de severele măsuri protecționiste adoptate de grupările economice vest-europene; în acest context trebuie amintit faptul că eforturile unor țări ca Argentina, Brazilia, Mexic, Venezuela — care au înregistrat creșteri în producția mărfurilor manufacturate — de a-și diversifica exporturile, au fost puternic handicapate de capacitatea lor redusă de a face față concurenței.

Pe măsura intensificării efectelor barierelor vamale ale Pieței comune, s-au accentuat pierderile de poziție a țărilor Americii Latine pe piața „celor 6”. Cu atît mai mult cu cît ele sînt tratate de pe poziții inferioare grupului celor 19 state africane asociate la Piața comună prin convenția de la Yaoundé. De aici resentimentele față de politica discriminatorie provocată de această organizație economică integraționistă și solicitarea unor facilități vamale! Jocul de interese economice și politice al S.U.A. a făcut ca și acestea să se pronunțe, pentru acceptarea unui sistem preferențial de tarife în favoarea țărilor slab dezvoltate. Departele de a fi filantropică, această atitudine urmărește slăbirea legăturilor protecționiste ale Pieței comune și deschiderea porților ei pentru produsele din America Latină, unde capitalurile nord-americane sînt adînc infiltrate.

Considerente ca cele amintite mai sus determină, o dată cu preocupările complexe decurgînd din aceste situații, lărgirea ariei comerciale a țărilor latino-americane în Europa. Își face tot mai des loc argumentarea că această regiune prezintă atributele unei capacități reale și potențiale pentru furnizarea produselor industriale, a instalațiilor și tehnologiei moderne necesare emancipării economice latino-americane. Pe acest fond, se desfășoară de exemplu activitatea operațiune a Argentinei de lărgire a relațiilor cu țările europene concretizată și în 1970 prin vizitele ministrului economiei, impulsionearea legăturilor externe și a activității misiunilor economice în aceste țări. Trebuie subliniat că acțiunea amintită nu este singulară; în moduri și intensități diferite ea a captat atenția și obiectivele politicii unui număr crescînd de țări latino-americane ca Chile, Brazilia, Venezuela, Peru, Ecuador, Bolivia, Mexic etc. Pînă și într-o țară ca Paraguay, solid ancorată de dictatura sa

³⁾ „Bulletin mensuel de statistique”, octombrie 1969.

militară la remorca S.U.A., numeroși oameni de afaceri se manifestă pentru o orientare spre noi piețe.

Comerțul cu Europa este privit tot mai insistent ca o necesitate a dezvoltării relațiilor economice și comerciale cu toate țările continentului. Semnificativă este „relansarea” comerțului cu Spania. În 1969, 15,2 la sută din exportul Spaniei s-a îndreptat spre țările Americii Latine. Dacă în 1968 valoarea acestor exporturi s-a cifrat la 241,1 milioane de dolari, în 1969 ea a ajuns la 288,7 milioane. Dezvoltarea relațiilor economice și financiare dintre Anglia și Brazilia este apreciată de „Financial Times” ca unul din marile evenimente economice ale anului trecut.

Ca o componentă firească a cursului ascendent al relațiilor dintre America Latină și Europa apare dezvoltarea considerabilă a legăturilor economice cu țările socialiste. Ele se întemeiază pe dorința țărilor latino-americane de a-și lărgi piețele de desfacere a produselor lor, de a găsi noi resurse pentru colaborarea economică și tehnică, precum și pe poziția constantă a țărilor socialiste de a extinde, pe baze reciproce avantajoase, relațiile lor cu această regiune a lumii.

Marcînd în decursul actualului deceniu o evoluție inconștantă — care nu a fost, totuși, expresia voinței țărilor socialiste — comerțul cu America Latină nu a valorificat decît într-o măsură incompletă posibilitățile existente. Experiența ultimilor ani atestă manifestul impuls pe care l-au căpătat schimburile comerciale și cooperarea economică dintre țările socialiste și cele din emisfera sud-americană. Datele disponibile nu permit prezentarea unor indicatori sintetici care să reflecte amploarea acestor relații, însă ele sînt evidențiate destul de pregnant de acțiunile întreprinse, cu mai multă intensitate decît pînă acum, pe linia schimburilor oficiale de delegații economice guvernamentale, de misiuni comerciale pentru încheierea de noi instrumente de colaborare, a organizării de expoziții economice (cum a fost cazul expoziției industriale a R. S. Cehoslovace în Mexic) etc. În 1969, valoarea exportului polonez în America Latină aproape s-a dublat față de anul 1965, sporirea volumului schimburilor avînd loc — în afara partenerilor tradiționali — pe seama extinderii comerțului cu Venezuela, Chile, Peru, Ecuador. În ultimul timp, obiectivele schimburilor R. P. Ungare cu țările latino-americane vizează lărgirea cooperării în producție în domeniul mineritului, agriculturii, al telecomunicațiilor, al industriei alimentare; au loc tratative pentru producerea și desfacerea de mașin-unelte în diferite țări din această regiune. Acordul comercial încheiat în 1969 între U.R.S.S. și Uruguay prevede clauza națiunii celei mai favorizate și furnizarea unui credit de 20 milioane de dolari pentru achiziții de utilaje sovietice; creditul în valoare de 15 milioane de dolari acordat de către U.R.S.S. Republicii Chile va contribui la dezvoltarea activității corporațiilor de stat și altor firme și organizații economice. Recent, între Uniunea Sovietică și Bolivia au fost încheiate mai

multe acorduri cu privire la relațiile comerciale și cooperarea tehnico-științifică dintre cele două țări. În 1969 R. S. Cehoslovacă și R. P. Polonă au încheiat acorduri de credit cu Peru. Firmele iugoslave au încheiat tranzacții pentru construirea în Chile a unor fabrici de mașini-unelte, de produse electrotehnice; s-a constituit o societate mixtă iugoslavo-chiliană pentru prospectarea, extracția și prelucrarea de minerale din Chile. Pe linia unor asemenea preocupări se înscrie turneul efectuat, luna trecută, în trei țări latino-americane (Chile, Peru și Mexic) de Edward Kardelj.

După cum este cunoscut, în spiritul politicii sale statornice de dezvoltare a relațiilor cu toate statele — indiferent de orinduirea lor social-politică — țara noastră promovează activ o linie de intensificare a schimburilor comerciale, de dezvoltare a cooperării economice cu statele din America Latină. Lărgirea relațiilor diplomatice cu țările din această regiune — în ultimii doi ani — a impulsat relațiile economice reciproce, încheierea de acorduri comerciale, de cooperare tehnico-științifică și de plăți, creîndu-se astfel premise favorabile pentru diversificarea continuă a relațiilor bilaterale.

Amintim câteva din evenimentele mai recente care marchează dezvoltarea acestor relații. În octombrie 1969 s-a încheiat un acord privind cooperarea economică între Republica Socialistă România și Republica Chile în domeniul exploatarea miniere. În luna februarie 1970 a fost semnat actul de constituire a unei societăți mixte româno-chilienne pentru exploatarea unor zone miniere din Chile. În această direcție vor colabora întreprinderea de stat română „Geomin” și întreprinderea Națională a mineritului din Chile „Enami”. La sfârșitul anului trecut s-au încheiat un acord de cooperare economică și tehnică, precum și un acord comercial între România și Bolivia. Potrivit convențiilor încheiate, cele două părți și-au acordat clauza națiunii celei mai favorizate, exprimîndu-și interesul de a coopera în domeniile minier, petrolier, agricol, chimic și altele. Tot anul trecut a avut loc prima sesiune a comisiei mixte româno-brazilienne constituită în baza acordului economic în vigoare. În februarie 1970, țara noastră a fost vizitată de o delegație economică din Republica Venezuela; cu acest prilej au fost abordate probleme privind dezvoltarea schimburilor comerciale, precum și ale colaborării economice și tehnice între Venezuela și România.

Viața arată că imperativul însemnatelor mutații amintite în viață politică și economică a Americii Latine, în acțiunea acestor state de dezvoltare a raporturilor cu alte regiuni ale lumii, îl constituie aspirațiile legitime la modificări structurale în viața economică și socială, pe calea progresului și independenței naționale. Prezența tot mai activă în curentul internațional reprezintă o manifestare grăitoare a proceselor care marchează noile evoluții latino-americane. Și, fără îndoială, aceste manifestări corespund caracteristicilor lumii contemporane, afirmării crescînde a tendințelor de universalizare a relațiilor dintre state.

A existat un predecesor al lui Oswald?

Ziaristul englez Alistair Cook a trăit în Statele Unite, a scris despre America și a vorbit despre ea la radio timp de un sfert de secol. Cele mai interesante dintre corespondențele lui au fost reunite ulterior în volumele „America unui singur om” și „Vorbind despre America”. Reproducăm, din acest ultim volum, capitolul alăturat.

După zece luni de cercetări, comisia Warren și-a prezentat raportul cuprinzînd 12 000 pagini de depoziții făcute de 550 martori principali și de alți 25 000 martori, și a ajuns la concluzia că Oswald l-a ucis singur pe președintele Kennedy, că nu a fost agentul unei conspirații.

Ca și majoritatea celorlalți critici și spectatori, eu nu am interogat 500 martori, nu am studiat podul de cale ferată și nu am examinat expertizele balistice. Dar într-o țară în care anchetele Congresului reprezintă un mare și eficient instrument al curiozității publice, probabil că nu toată lumea se va inclina în fața comisiei și își va însuși concluzia ei. Și nu mă îndoiesc că respingerea de către comisie a diferitelor teorii despre o conspirație va provoca un val de dispreț în Europa.

În noaptea în care a fost dat publicității raportul, mi-a revenit în minte un alt moment și un alt loc. Îmi voi îngădui să le evoc, deoarece mă îndoiesc că ați auzit vreodată de ele, deși sint în directă legătură cu problema de principiu a încrederii în raportul Warren.

Locul este Palm Beach. Momentul este ziua de 11 decembrie 1960, o duminică senină și fierbinte. În dimineața aceea, la ora 10 fără 10, un automobil, care mergea pe unul din bulevardele situate de-a lungul oceanului, a încetinit și a parcat în fața locuinței lui Joseph P. Kennedy. În casă se aflau și alți membri ai familiei Kennedy, printre care și noul președinte-ales al Statelor Unite, soția sa, Jacqueline, și cei doi copii ai lor. După două săptămîni și jumătate, pe o terasă a acestei case, o conferință de presă neoficială, dar televizată a noului președinte avea să devină celebră pentru că a fost întreruptă, de Caroline, în vîrstă de patru ani, care a apărut potenîndu-se în pantofii cu tocuri înalte ai mamei ei și i-a asigurat tatălui ei cîteva milioane de voturi în plus la alegerile ulterioare.

Nici o lege nu interzicea ca un cetățean să-și parcheze automobilul pe

această stradă și să traverseze pentru a privi copacii înalți care împrejmuiesc casa și alea ce duce spre ea. Oricum, nu puteai să privești sau să zăbovești prea multă vreme, deoarece la capătul aleii se aflau doi tipi, cu insigne albe la rever și cu mina în buzunar și care se răsuceau mereu pe călcîie, trădîndu-se imediat că sint membri ai Serviciului Secret, acreditați prin lege pe lingă președinte și familia sa în momentul din care alegerea lui părea sigură, în primele ore ale zilei precedente — 9 noiembrie. Peste drum se afla un membru al poliției rutiere care își oprise motocicletă. Se afla acolo, pur și simplu pentru a împiedica să se adune prea mulți curioși care să împiedice circulația. Abia după ce Kennedy a devenit președinte, Serviciul Secret a oprit cu totul circulația prin fața reședinței temporare a președintelui. Din motive pe care le vom vedea.

Revenim acum cu cîteva zile în urmă, în dimineața de vineri, 9 decembrie, la Washington, într-un birou cunoscut sub numele de Secția de cercetări de protecție a Serviciului Secret al Statelor Unite. Dosarele ei cuprind date despre aproximativ 50 000 de persoane, unele cunoscute, altele nu, care au trimis scrisori de amenințare sau obscene viitorului președinte al Statelor Unite. Biroul de corespondență al Casei Albe adaugă în fiecare lună, la aceste dosare, aproximativ 1 500 de noi scrisori de același gen. Orice material nou de acest fel — poate să nu fie decît cîteva majuscule mîzgălite pe un plic, sau, așa cum s-a întîmplat o dată, o scrisoare de 12 metri lungime — este sortat și trimis Serviciului Secret, deoarece majoritatea autorilor acestor scrisori tind să-și repete gestul. Cu ajutorul grafologilor, al psihologilor și al spectrochimistilor, care studiază cerneala și hîrtia, Serviciul Secret poate descoperi de obicei cine a scris prima scrisoare, indiferent de eforturile depuse de autor pentru a-și ascunde identitatea. Dacă cineva scrie două scrisori, Serviciul Secret afirmă că șansele de a-l descoperi sint de 98 la sută. Dar

după ce agenții au lucrat asupra unei scrisori și a celor următoare și au descoperit autorul, ei trebuie să ia o hotărâre delicată: este actul unui bolnav de ceea ce se numea altădată „dementia praecox”, iar acum se cheamă „schizofrenie cu halucinații paranoide” sau actul unui om destul de normal pentru a fi considerat răspunzător de faptele lui. În orice caz, ei trebuie să hotărască dacă îl vor acuza că l-a amenințat cu moartea pe președinte, sau dacă vor păstra pentru ei ceea ce știu despre el. Dificultatea constă în faptul că acești oameni devin foarte periculoși pe măsură ce boala lor se agravează, și că în medicină sau în drept este greu să

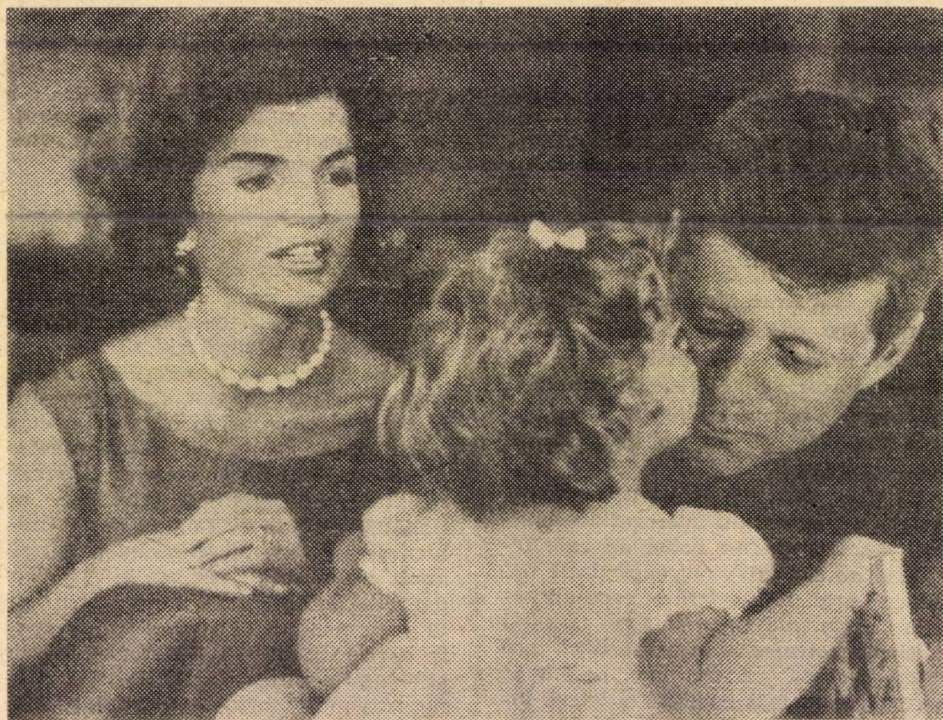
cu dorința nebunului de a stîrni ura oamenilor împotriva lui. Votul, ovațiile, recunoașterea președintelui de către țară, totul sfidează cruciada dusă de asasin pentru a dovedi că președintele este un impostor sau un dictator. Deseori lucrurile sînt și mai subtile. Și deseori asasinul potențial sau real arată că noul președinte nu era victima urmărită inițial de el. Acest Pavlick, de pildă, care își cocea ideile fixe în New Hampshire, a scris o scrisoare urmînd a fi publicată după crima sa. El arăta că regretă ce a făcut dar, scria, „sper că acțiunile mele vor fi utile țării și cetățenilor și că deci ele nu vor fi fost zadarnice... Este regretabil pentru fa-

telui era condus de Pavlick. Și el era cel care îl parcasa acolo. În automobil se aflau șapte bastonașe de dinamită aranjate în așa fel încît explozia să fie declanșată atunci cînd Pavlick ar fi apăsător cu mîna pe un buton. Intenția lui era de a-și jertfi viața pentru a scăpa țara de președintele-ales. El știa că, aproape de ora zece, Kennedy va pleca la slujba religioasă de duminică. Își alesese bine momentul. Pe partea cealaltă a străzii, chiar în fața casei Kennedy, era parcat automobilul lui Kennedy, înconjurat acum de aparatul Serviciului Secret. Automobilul lui Pavlick se afla peste drum și în spate, la o distanță de aproximativ 20 de metri. Pavlick intenționa ca, de îndată ce Kennedy, se va sui în automobilul său, să ambreieze, să demareze, să se ciocnească cu automobilul președintelui și să apese pe buton. Raportul șefului de atunci al Serviciului Secret al Statelor Unite este laconic: „Cantitatea de dinamită era suficientă pentru a arunca în aer un deal și, fără îndoială, i-ar fi ucis pe senatorul Kennedy, pe Pavlick, pe toți agenții Serviciului Secret, precum și toate persoanele din apropiere”.

Președintele-ales a apărut pe veranda casei și, din fericire, era însoțit de doamna Kennedy și de cei doi copii ai lor. S-au îmbrățișat și au ris. Și în acel moment, numele lui Pavlick, care, fără îndoială, că ar fi ajuns cunoscut în întreaga lume, așa cum a ajuns cunoscut numele lui Oswald, a dispărut în uitare. Pavlick a fost paralizat brusc de un impuls trecător format din fascinație, remușcare, chiar duioșie. Nu voiam, a spus el ulterior, „să le fac vreun rău ei sau copiilor. Am hotărît să-l ucid în biserică, sau în alt loc, mai tîrziu”. Președintele-ales a făcut semne cu mîna rarilor trecători, tot atît de vesel cum avea să fie și pe aeroportul din Dallas. S-a urcat în automobil și a plecat. Pavlick a plecat și el. După ce a aminorat „fapta cea mare”, a hotărît să consacre o zi sau două revizuirii și perfecționării imaginii pe care o avea despre planul bisericii catolice frecventate de familia Kennedy.

Abia peste trei zile, Secția de cercetări de protecție a comunicat șefului Serviciului Secret al Casei Albe din Palm Beach că suspectul Pavlick părăsise statul New Hampshire și că era foarte posibil să se îndrepte spre Palm Beach. În 24 de ore l-au descoperit și l-au arestat. Avea asupra lui o serie de fotografii ale casei familiei Kennedy, ale bisericii și ale străzilor din jurul ei. Intrase cel puțin o dată în biserică, atunci cînd președintele-ales asista la slujbă.

Pavlick a fost internat pentru totdeauna într-un ospiciu, și nu am auzit apeluri în favoarea lui sau sugestii din partea unor intelectuali sau unor ziare de scandal din Europa și Statele Unite, în sensul că ar fi fost unealta unei conspirații politice interne sau externe. Nimeni nu pare să fi analizat amănunțit viața sa și complotul său bine organizat. Firește, marea deosebire constă în faptul că Pavlick a eșuat. De aceea, va trebui să credem pe cuvînt Serviciului Secret și autoritățile medicale care l-au examinat, că era un nebun solitar și inteligent.

Imaginea care a paralizat brațul lui Pavlick, asasinul potențial de la Palm Beach

pui un diagnostic concludent pe baza unor dovezi atît de mărunte cum sînt cîteva scrisori. Totuși, unii autori sînt atît de categorici, se împăunează în asemenea măsură cu identitatea lor de asasini potențiali ai unor personalități, încît este necesar să fie arestați și să se ia măsuri împotriva lor. Acest lucru se face în mod invariabil, fără zărvă, chiar în orașul lor și în momentul de față mulți dintre ei sînt internați în ospicii.

Acum — vineri, 9 decembrie 1960 — secția de cercetări de protecție a primit o scrisoare de la Casa Albă. Autorul ei era un inspector de poștă din Belmont, un orașel din Hampshire. El avertiza Serviciul Secret că un nebun din localitate, Richard Pavlick, profesase amenințări la adresa vieții președintelui-ales, Kennedy. Serviciul Secret și-a cercetat arhiva și a verificat cu atenție locul și numele, deși nu avea nici un document scris. Aici intervine alt element. În decursul anilor, Serviciul Secret a ajuns la concluzia că un om nu se află niciodată într-un pericol mai mare decît îndată după ce a fost ales președinte și este încă președinte-ales. Teoria Serviciului Secret este că, atunci cînd un nou conducător este instalat și inaugurarea lui se apropie, noua și irevocabilă poziție proeminentă a conducătorului vine în contradicție

milă Kennedy că John a fost ales președinte, deoarece Jimmy Hoffa (președintele Sindicatului șoferilor de camioane, condamnat ulterior) urma să fie cel distrus de mine, deoarece are o atitudine de dispreț față de Statele Unite și deoarece lașii denumiți Congresul Statelor Unite se tem să-i taie aripile”.

Serviciul Secret nu știa nimic din toate acestea atunci cînd a primit avertismentul din partea inspectorului poștal din New Hampshire. A început însă o verificare de rutină a curselor de avioane care decolau din New Hampshire și din Boston și a organizat o pază specială asupra pasagerilor sosiți pe aeroportul din Palm Beach. Cu ajutorul funcționarilor de la ghișeele de bilete și al agenților liniilor aeriene, această verificare se poate face fără a alarma și chiar a-i deranja pe pasageri. În acel sfîrșit de săptămînă nu au existat dovezi că Pavlick s-ar fi aflat în alt loc decît orașul său natal din New Hampshire.

Cu toate acestea, în dimineața de duminică, 11 decembrie, automobilul care trecea pe bulevardul din Palm Beach și care a parcat în fața casei președin-

LE FIGARO

PARIS

LOVITURA DE TEATRU BRITANICĂ

ÎN ULTIMELE zile, electoratul britanic, asemenea faimosului erou al lui Swift, dădea impresia că este strâns legat în sforile sondajelor de opinie și închistat într-o orientare politică al cărei curs nu mai putea fi modificat. La 18 iunie, Gulliver și-a scuturat legăturile și s-a văzut foarte repede că, la urma urmelor, acestea erau foarte fragile.

Tocmai oamenii care încercaseră să explice motivele succesului promis laburiștilor în momentul în care sondajele întrețineau o euforie înșelătoare în rîndurile partidului laburist, își reiau azi analizele și se străduiesc să desprindă elementele și peripecțiile bătăliei electorale care pot fi considerate răspunzătoare pentru lovitura de teatru de la 18 iunie 1970.

Edward Heath, handicapat de o anumită incapacitate de a se integra într-o campanie care reclama calități deosebite, tocmai acelea care îi lipsesc, s-a dovedit în schimb un bun strateg atunci cînd a înțeles că singurul mijloc de a deșepta electoratul, era de a reaminti neîncetat cetățenilor că Marea Britanie se îndrepta spre grave eșecuri dacă dorea să dea un nou cec în alb partidului laburist.

Astfel, el a dat tot mai multe avertismente, a exploatat recente cifre privitoare la comerțul exterior, a proclamat, cu o forță care pare să fi convins opinia publică, inevitabilitatea unei noi devalorizări a lirei sterline în cazul unei victorii laburiste, a reamintit neîncetat gospodinei că prețurile sînt pe cale să ajungă din urmă salariile și că în cazul în care poporul britanic refuză să-și schimbe drumul, rezultatul va fi creșterea continuă a costului vieții.

Aceste argumente și-au atins într-adevăr obiectivul? În mod greșit, s-a crezut că nu. Cei trei ani în cursul cărora partidul laburist s-a zbatut în mijlocul unor dificultăți din care cea mai mare parte erau direct imputabile acțiunii lui politice nu au fost uitați, iar succesele obținute recent, în special în ce privește îmbunătățirea balanței de plăți, nu au fost suficiente pentru a liniști masa electorală.

Se poate oare adăuga că Harold Wilson a greșit în cele din urmă atunci cînd a cedat tentațiilor abilității de dragul abilității? În felul acesta el a dat impresia că înlocuiește prea des acțiunea prin slogan, justificînd astfel afirmația pe care o făcea odinioară despre el că ar fi un iluzionist.

În orice caz, Edward Heath l-a crezut și a acționat în consecință, atacînd nu

numai politica adversarului său, dar și modul acestuia de a guverna.

Aceste observații duc la o primă concluzie: victoria conservatorilor reprezintă în mai mare măsură o reacție împotriva guvernului laburist decît un elan al alegătorilor spre conservatori. Fără îndoială, Edward Heath nu se înșală în această privință și este primul care își dă seama de amploarea sarcinii care îl așteaptă. În măsura în care situația economică este într-adevăr așa cum a descris-o el în ultimele zile, adică subredă în ciuda progreselor realizate recent, noul prim-ministru va fi obligat să adopte măsuri aspre pentru a spori producția, pentru a frîna șomajul care a atins nivelul cel mai ridicat de la război încoace, pentru a stăvili creșterea salariilor astfel încît să nu compromită redresarea economiei. El va trebui, de asemenea, să se ocupe de reforma sindicatelor care, consideră el, constă în elaborarea unor contracte între patroni și salariați.

Pe plan extern, Edward Heath va trebui să îndeplinească o altă misiune, nu mai puțin dificilă, dar fără îndoială după părerea lui mai interesantă: să aducă Marea Britanie în Comunitatea Economică Europeană. În acest domeniu, personalitatea lui poate juca un rol hotărîtor. Faptul că în cursul campaniei electorale el s-a abținut să atace problema europeană nu a avut decît o semnificație tactică și nimeni nu se gîndește să pună la îndoială convingerile omului care a negociat deja la Bruxelles, în numele țării sale, în urmă cu opt ani, și care este la fel de convins ca atunci de necesitatea ca țara sa să pornească pe calea europeană.

În fața unei opoziții care, împreună cu Harold Wilson, nu va ezita să exploateze acum sentimentele rezervate ale opiniei publice față de C.E.E., și, de asemenea, în fața ostilității pe care unele elemente din propriul lui partid o manifestă față de negociere, Edward Heath este decis să meargă înainte.

Roger MASSIP

ПРАВДА

MOSCOVA

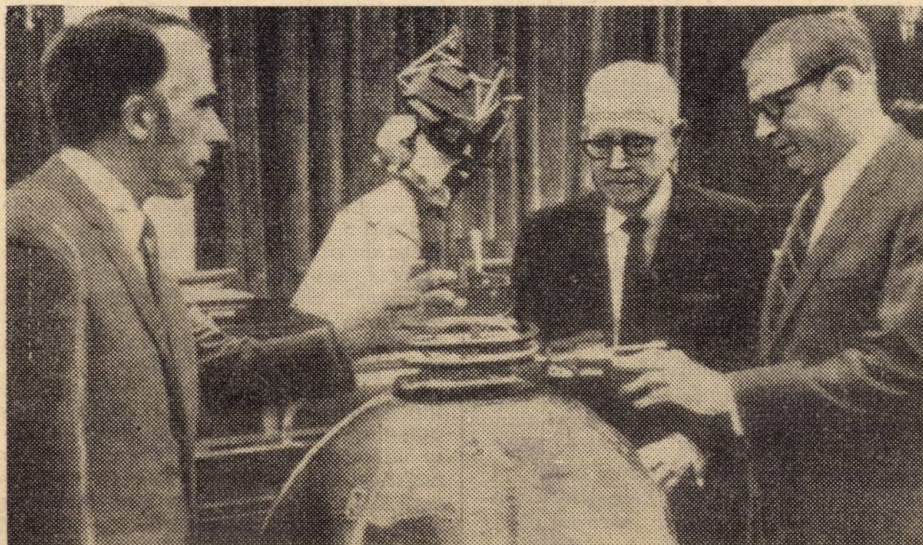
BUNĂ VECINĂTATE ȘI COLABORARE

TIMPUL a verificat în suficientă măsură caracterul relațiilor sovieto-suedeze, relații bazate pe egalitate în drepturi, respectarea suveranității și neamestecul în treburile interne. Preocupările guvernului suedez pe linia consolidării păcii și securității, pe continentul european și în lumea întreagă, sînt apreciate și sprijinite în Uniunea Sovietică.

Comunitatea de interese în acest domeniu creează condiții optime colaborării între cele două țări în domeniul întăririi bune vecinătăți și a legăturilor reciproce, precum și în vederea unor acțiuni comune pe arena internațională în interesul asigurării păcii, al consolidării securității europene.

Colaborarea suedezo-sovietică — atît în domeniul schimburilor economice și tehnico-științifice cît și în sfera schimburilor culturale și sportive — se dezvoltă cu succes, corespunzător intereselor reciproce. În acest sens, ministrul comerțului suedez, Gunnar Lange, sublinia recent, într-un articol publicat de revista „Sovjet kontakt”, faptul că, „există temeiuri pentru a privi cu optimism posibilitățile extinderii și diversi-

Concluziile grupului de cercetare a cauzelor accidentului de pe nava „Apollo-13” au scos în evidență o serie de neglijențe grave atît ale N.A.S.A. cît și ale unor întreprinderi constructoare. În imagine, dr. Edgar M. Cortwright, șeful grupului de cercetători (stînga) probează, cu ajutorul unui rezervor de oxigen lichid similar cu cel de pe navă, cauzele accidentului

ficării în viitor a schimburilor comerciale sovieto-suedeze. Aceasta, arăta ministrul suedez, va folosi și dezvoltării relațiilor amicale și de colaborare, reciproc avantajoase, între Uniunea Sovietică și Suedia”.

Comerțul sovieto-suedez, început încă în deceniul al treilea, urmează în prezent o linie ascendentă. Au crescut schimburile comerciale, s-a schimbat radical nomenclatura mărfurilor. Astăzi, Suedia importă din U.R.S.S. nu numai petrol și produse petroliere, diferite minereuri și alte materii prime, ci și nave de mare tonaj, utilaj pentru industria metalurgică, respectiv laminoare și mecanisme de sudură, strunguri și multe alte produse tehnice. Peste 200 de firme suedeze folosesc în prezent în întreprinderile lor utilaj sovietic. În Suedia se bucură de aprecieri elogioase cele trei nave minerale, fiecare cu o capacitate de încărcare de 35 000 tone, achiziționate anul trecut din Uniunea Sovietică.

Potrivit datelor oficiale, ritmul creșterii comerțului între Suedia și Uniunea Sovietică este superior ritmului de creștere a comerțului suedez cu alte țări. Numai în perioada 1965—1969, schimburile comerciale între cele două țări au crescut de 2,3 ori. În curând, va fi semnat un nou acord comercial pe termen de cinci ani. La Stockholm se consideră că acest acord va permite amplificarea în continuare a schimburilor comerciale dintre cele două țări, extinderea nomenclatorului de mărfuri.

Pe o treaptă nouă, mai înaltă, s-a ridicat colaborarea tehnico-științifică. Dacă în trecut ea era reglementată prin diferite convenții între instituții științifice și industriale separate, pe ramuri, atît în Suedia cît și în Uniunea Sovietică, în prezent acest domeniu de legături a fost situat la nivelul relațiilor interstatale. În ianuarie, la Moscova au fost semnate în acest sens două convenții privind colaborarea economică și tehnico-științifică, precum și folosirea energiei atomice în scopuri pașnice.

În cadrul acordului referitor la colaborarea economică și tehnico-științifică a fost instituită o comisie interguvernamentală care în toamna-aceasta se va întruni în prima ei sesiune. Potrivit aprecierii cercurilor interesate suedeze, acest acord reprezintă o nouă etapă în adîncirea colaborării multilaterale dintre cele două țări.

Se dezvoltă îmbucurător și legăturile bilaterale culturale. Cercurile progresiste suedeze au celebrat într-un cadru festiv, anul acesta, jubileul leninist. Numai la solemnitățile organizate de Asociația „Suedia—Uniunea Sovietică” au participat peste 75 000 de oameni. Și astăzi, într-un șir de orașe suedeze continuă să fie deschise expoziții jubiliare.

Toate aceste manifestări vădese dorința poporului suedez de a consolida relațiile de bună vecinătate și prietenie cu popoarele Uniunii Sovietice. La aceasta contribuie, nu într-o mică măsură, și contactele personale dintre conducătorii țărilor noastre, care au căpătat un caracter periodic în ultimii ani.

I' Unită

ROMA

TINERETUL ȘI „NOUA STÎNGĂ AMERICANĂ”

EXPLOZIA împotriva invadării Cambodgiei și împotriva războiului din Vietnam, pe care unii au numit-o „evenimentele americane din mai”, le-a dovedit scepticilor că revolta tineretului din Statele Unite era ceva mai mult decît un neastîmpăr superficial. Teoriile prin care, nu mai departe decît acum cîteva săptămîni, diferiți „experți” căutau să circumscrie fenomenul au căzut una după alta.

Chiar în luna martie se încerca să se demonstreze că frîmțarea din incintele universitare era un reflux. Ziarele cele mai serioase au dezmințit aceste afirmații și au avut dreptate. Probabil că și Nixon a crezut acest lucru, dar în primele zile ale lunii mai a asistat la greva tuturor universităților.

Grevele, manifestările au revendicări politice precise. Nu vorbesc numai de cele mai generale și mai importante: retragerea trupelor din Vietnam, pace în Indochina, încetarea persecuțiilor politice. Se luptă împotriva subordonării, cu totul specifice, a universităților americane față de complexul militar-industrial dominant. Universitățile refuză să facă cercetări cerute de armată, de C.I.A., de guvern, sau de marile corporații, cercetări care merg de la studierea armelor chimice pînă la studierea tehnicilor de reprimare a insurecțiilor și care constituie o parte însemnată din alocările pentru universități. Se denunță componența consiliilor de administrație universitare, dominate de lumea finanțelor și de reprezentanții săi. Sînt atacate și uneori invadate birourile de recrutare care în mod tradițional selecționează, printre studenți, ofițeri pentru armată. Se denunță și activitatea economică a universităților, adesea afundate pînă peste cap în specula edilitară.

Mișcarea are și unele lipsuri din punct de vedere politic, de exemplu nu există o coordonare așa încît, de cele mai multe ori într-o universitate nu se știe ce se întîmplă în universitățile din apropiere. Nu există un embrion de organizare pe scară națională. Încă și mai redusă este legătura internațională, chiar dacă grupuri de tineri pleacă în Cuba cu brigăzile „Venceremos” pentru a participa la stringerea recoltei de trestie de zahăr.

Dar slăbiciunea majoră o constituie îndeosebi izolarea acestor lupte universitare, limitarea lor la campus-urile universitare. Chiar și cu mișcarea negrilor este greu să găsească o legătură chiar și atunci cînd este vorba de manifestații de solidaritate cu negrii persecutați: rareori unii și ceilalți

manifestează împreună. Cel mai perispicace dintre tineri înțelege importanța acestei probleme. Dacă dezbaterile interne, acele „teach-in”, pe teme politice caracterizau etapa inițială a mișcării, astăzi se vorbește de „teach-out”, adică de o muncă de explicare și de discuție cu lumea din afara universității. În unele cazuri s-a ajuns la căutarea unui contact cu unele acțiuni muncitorești, cum s-a întîmplat cu prilejul îndelungatei și dramatice greve de la „General Electric”.

Dificultățile unei mișcări care se află în curs de formare și într-o evoluție rapidă se reflectă în organizare. S.D.S. (organizația „studenți pentru o societate democratică”), primă încercare de a da viață unei formații politice studentești, a avut unele merite — și nu puține — în dezvoltarea mișcărilor universitare, dar s-a împărțit apoi în mai multe tronsoane, chiar dacă în unele universități continuă să existe ca atare.

După părerea mea, nu pot fi înțelese dificultățile cărora această mișcare trebuie să le facă față, dacă nu se ține seama de situația politică care a determinat crearea sa în anii '60. Probabil că în Europa nu se cunoaște în suficientă măsură cît de apăsătoare, de masivă, de sistematică a fost în America, în timpul „războiului rece” și al maccarthysmului, opera de distrugere a ceea ce astăzi se numește „vechea stîngă” americană, folosindu-se toate mijloacele de la cele mai dure pînă la cele mai rafinate: legi sufocante, procese, arestări, concedieri, izolare, corupție, demoralizare. Din nefericire, acea operă a reușit în mare parte. Dar dincolo de aceasta, există o problemă politică mai complexă. Stînga tineretului american nu are, ca în alte țări europene, o mișcare populară, un partid puternic cu care să se confrunte, cu care să polemizeze, dar a cărui experiență s-o poată studia, de a cărui forță să se țină seama, și cu care să acționeze împreună. De aici multe dintre dificultățile sale. Sînt de adăugat numai două observații. Prima este că, astăzi burghezia americană vede renăscîndu-se sub ochii săi această stîngă nu numai printre negri, ci chiar și în rîndurile familiilor sale. A doua este că întreaga Americă poate plăti scump, această distrugere a ceea ce exista progresist în rîndurile sale: unii dintre exponenții săi încep să-și dea seama de acest lucru.

În ciuda dificultăților, mișcarea are de pe acum o pondere politică care va crește în viitor. Lupta împotriva războiului din Indochina i-a unit din nou pe toți, grupuri mai mari și mai mici, mase de tineret neorganizate, albi și negri, minorități portoricane și mexicane. Aripa ostilă războiului contează pe masa de tineret pentru a învinge. În multe universități, tinerii se organizează pentru a face ca în alegerile pentru Congres din toamna următoare să predomine candidații care cer retragerea completă din Vietnam.

Aceasta este ceea ce se poate prevedea pentru un viitor apropiat. Dar mișcarea nu pare menită să se epuizeze în acțiunea politică imediată, oricît de importantă ar putea fi aceasta. Există în spatele său o criză socială care are aspecte mai profunde. Tînăra generație intuiește, chiar dacă în mod confuz, că tocmai acestei crize va trebui să-i facă față.

LE MONDE diplomatique

PARIS

Eléna de la Souchère

CONTROVERSE COLUMBIENE

DEȘI A TRECUT o bucată de vreme de la alegerile prezidențiale care au dus la victoria candidatului oficial, Pastrana Borrero, Columbia continuă să constituie un subiect de preocupare pentru cercurile politice din America Latină.

Este adevărat că guvernul fostului președinte, Lleras Restrepo, a reușit să înăbușe relativ ușor agitația dezlănțuită de adepții principalului concurent al dr-ului Pastrana, fostul dictator, generalul Rojas Pinilla. La mai puțin de o săptămână după scrutin, ordinea era restabilită pe ansamblul teritoriului, și de atunci domnește fără întrerupere. Dar cifra însoțită a abținerilor de la vot, numărul ridicat al voturilor intrinsece de generalul Rojas Pinilla (înfruntat cu mai puțin de 70 000 de voturi de către candidatul oficial) scot în evidență slăbirea coaliției guvernamentale (Frontul național); în același timp, în mai multe regiuni se mențin răcoale țărănești și focare de guerilla, iar contestarea se exprimă energic în anumite cercuri bisericesti. În aceste condiții, se pune întrebarea dacă președintele ales va putea să continue remarcabilul efort de redresare economică și de restabilire a ordinii în administrație întreprins de fostul președinte.

Columbia este oare „omul bolnav al Americii Latine” sau teatrul unui mic „miracol economic” pe scara țărilor slab dezvoltate? Un număr de conducători politici din celelalte țări ale Americii Latine și de reporteri internaționali vorbesc cu scepticism de viitorul acestei mari țări (1 138 338 km²), cu 21 milioane de locuitori. În schimb, reprezentanții țărilor membre ai Grupului consultativ de ajutorare a Columbiei (Statele Unite, Canada, Japonia și mai multe țări din Europa Occidentală, printre care Spania și Elveția) au subliniat, încă de la începutul anului 1969, în cursul unei reuniuni organizate la Paris sub egida Băncii mondiale, realitatea efortului de redresare întreprins în 1966 de președintele Lleras Restrepo. Și acești experți economici, care nu au obiceiul să se lege de iluzii, s-au pronunțat pentru menținerea ajutorului internațional acordat Columbiei; care constituie, după părerea lor, tipul pacientului model: acela care se ajută singur.

Aceste opinii contradictorii se explică foarte simplu: țara considerată și descrisă de diferiți observatori nu este aceeași, deoarece Columbia este multiplă. Diversitatea geografică constituie legea acestei țări „compartimentate” de lanțurile semiparalele ale Anzilor, în

care guvernul se vrea în mod tradițional unitar pentru a înăbuși mai bine regionalisme multe și rebele. Ceea ce explică între altele faptul că, deși Columbia este bintuită, începând din 1948, de răcoale țărănești cronice — care, după cum se pare, ar fi provocat 2—300 000 victime — guvernul de la Bogota nu a părut niciodată amenințat.

Fostul președinte a reușit ca în cursul celor patru ani ai mandatului său (1966—1970) să ducă la bun sfârșit o sarcină importantă de „restabilire a ordinii” în „casa Columbia”.

Membreu al partidului liberal, mai convins decât majoritatea conducătorilor acestei formații politice, de necesitatea de a efectua reforme adânci, președintele Lleras a fost totuși ales în 1966 cu sprijinul voturilor conservatoare, în baza pactului Frontului național din 1957, care prevede că cele două mari partide „istorice” își vor uni voturile, din patru în patru ani, pentru a aduce la președinție cînd un candidat liberal, cînd un candidat conservator. Lleras urma deci unui președinte conservator, Leon Valencia, care i-a lăsat moștenire o situație grea, caracterizată prin presiuni inflaționiste și printr-un deficit crescînd al balanței comerciale (166 milioane dolari în 1966), motivat concomitent de liberalizarea importurilor și de scăderea cursurilor la cafea.

O reformă urmînd să simplifice sistemul fiscal și să-i confere mai multă eficacitate a permis restabilirea echilibrului bugetar, în timp ce un întreg ansamblu de măsuri de austeritate și de înăsătoșire încetineau ritmul inflației. Introducerea licențelor de import și a controlului schimburilor — urmată, după doi ani, în 1967, de o „reliberalizare” parțială a importurilor — a redus deficitul comercial. Cu ajutorul unor taxe — sau, dimpotrivă, al unor scutiri fiscale — guvernul s-a străduit să reducă excedentele de cafea și să favorizeze, în schimb, producția și exportul altor produse: bumbac, zahăr, cacao, cereale... S-a dezvoltat creșterea vitelor. Avîntul a fost și mai rapid încă în sectorul industrial (o creștere medie anuală de 6,5 la sută în cursul deceniului 1960—1970), în special în siderurgie (oțelăria de la Paz-del-Rio) și în petrochimie. Pentru a satisface nevoile de curent electric — care cresc cu 12 la sută anual — au fost întreprinse mari lucrări (barajul și centrala electrică din regiunea riurilor Guatapé și Nare). Abundentele căderi de apă din cordiliera andină oferă de altfel un potențial energetic de 25—30 de ori mai mare decât puterea instalată în prezent.

Valorificarea resurselor țării a fost favorizată de un aflus excepțional de capitaluri străine. Aceste aporturi nuse explică doar prin importanța resurselor țării și prin măsurile de înăsătoșire luate de guvern, ci și prin garanțiile și înlesnirile acordate investitorilor de fonduri străini. Aceste măsuri prevăd înlesniri fiscale care pot merge pînă la sută la sută, scutiri de taxe vamale și de redevențe, posibilitatea de a constitui rezerve de capitaluri scutite de impozite, dacă se dovedește că ele vor sluji la finanțarea producerii în țară a unor mărfuri pînă atunci importate.

Aceste măsuri au constituit obiectul unor critici vii, în special în cercurile de stînga. Într-adevăr, deși sînt eficace pe termen scurt, ele par de natură să creeze dificultăți pe viitor prin favorizarea constituirii unei industrii străine

pe teritoriul columbian. Rezistențele au fost foarte puternice și pe plan social. Dacă clasa muncitoare a beneficiat, ca și toate clasele sociale, de încetinirea ritmului inflației, trebuie spus că planul de înăsătoșire a putut fi dus la bun sfârșit datorită înghețării salariilor. În urma grevelor și a manifestațiilor de stradă, această înghețare nu a putut fi menținută totdeauna în toată rigoarea ei. Muncitorii au avut de asemenea de suferit prin aplicarea principiului potrivit căruia anumite servicii, în mod tradițional deficitare, în special societățile de electricitate și de transporturi, trebuiau să tindă spre echilibru bugetar. Majorarea tarifelor la electricitate și la transporturile publice a contribuit în bună măsură la declanșarea manifestațiilor din ianuarie 1969, care au degenerat în răcoale în localitățile Cali și Medellín.

Aceste rezistențe au fost cu atît mai puternice cu cît reformele guvernamentale, lente și prudente, nu au folosit decât unui sector redus al populației. Avîntul industriei este foarte departe de a putea să absoarbă sutele de mii de șomeri, majoritatea de origine țărănească, care se îngrămădesc în „tugurios” (bidonvillurile) din Bogota și din celelalte orase mari. Acest lucru este cu atît mai adevărat cu cît ritmul foarte lent al reformei agrare nu permite să se pună capăt exodului țărănesc. Începînd din 1963, ceva mai mult de două milioane hectare de pămînt au fost distribuite, cu rezultate diverse, unui număr de 65 000 familii țărănești, atunci cînd în țară trăiesc peste un milion familii de muncitori agricoli fără pămînt. Nu este deci de mirare că mișcarea țărănească de partizani este atît de persistentă.

Forțele revoluționare au găsit aliați în rîndul preoților tineri, cu atît mai violent contestatari cu cît sînt supuși unei ierarhii în mod tradițional reacționară și legată de stat. În ianuarie 1969, un număr de preoți luau parte activ la manifestațiile puternice din Cali și din Medellín (împotriva majorării tarifelor la transporturile publice). Mai recent, în ianuarie 1970, un nou grup de 15 preoți rebeli, alcătuit în regiunea Usme, în apropiere de Bogota, își proclama dezacordul cu ierarhia și guvernul, în timp ce un dominican de origine spaniolă, părintele Domingo Lain, se alătura partizanilor, și un alt ecleziazat, abatele Garcia din Bogota, se pronunța în mod clar în favoarea luptei revoluționare.

Situația s-a înrăutățit și în sectorul universitar. Pentru a împiedica un proiect de grevă în semn de solidaritate cu studenții în medicină (aflați în grevă din decembrie 1969), la 25 februarie guvernul a decretat închiderea Universității din Bogota (14 000 de studenți), ceea ce a provocat în martie puternice manifestații studențești pe străzile capitalei. (...)

Toate acestea nu sînt desigur de natură să înlesnească sarcina președintelui ales, Pastrana Borrero. Deși tînăr — s-a născut în 1923 — noul președinte are o solidă experiență politico-administrativă. Conservator, nu îi va fi greu să-și însușească un plan de înăsătoșire financiară și de dezvoltare economică de inspirație tipic neocapitalistă. În calitate sa de ministru al afacerilor interne al președintelui Lleras Restrepo, el a avut de altfel un rol important în

marile reforme constituționale și administrative ale fostului președinte. Se poate pune totuși întrebarea dacă el nu va fi mai sensibil decât predecesorul său la presiunile alegătorilor conservatori — în special ale proprietarilor funciari — și dacă, într-o situație politico-socială deosebit de complexă și de schimbătoare, el nu va ajunge să sacrifice acele aspecte ale programului predecesorului său care se orientau timid spre reforme și reinnoire.

jeune afrique

PRIMUL TURNEU EUROPEAN AL LUI VORSTER

POLITICA de segregare rasială a Africii de sud este repudiată pretutindeni, sau aproape, iar premierii sud-africani nu călătoresc niciodată. John Vorster a rupt însă cu tradiția și s-a deplasat în Europa. Au trecut opt ani de la ultima călătorie în afara Africii australe a unui șef al guvernului de la Pretoria: cea a lui Hendrick Verwoerd, în 1961, la conferința primilor miniștri ai Commonwealthului de la Londra, unde acesta anunțase că țara sa preferă să se retragă din organizație mai degrabă decât să renunțe la apartheid.

Vorster a vizitat Lisabona, apoi Madridul, Parisul și Geneva. Înainte de aceasta el a făcut scurte escale în Malawi și Rhodesia. Aceste succese deplasări se explică în parte prin rațiuni de politică internă. La alegerile din aprilie a.c., partidul național al lui Vorster a obținut majoritatea (117 locuri din 166 cît numără Adunarea legislativă), dar pentru prima oară de cînd se află la putere (1948) a pierdut 10 locuri în favoarea partidului unit care are în prezent 47 de deputați.

Plecînd în Malawi, Vorster a vrut să confirme că înțelege să-și continue po-

litica de „deschidere” față de statele africane. Dar, pentru a-și dezarma adversarii de extremă dreaptă, el și-a luat prevederea de a vizita imediat și Rhodesia. El manifesta, astfel, într-un mod exemplar interesul pe care-l poartă Pretoria față de regimul lui Ian Smith căruia încă din 1967 îi trimisese un contingent echipat cu blindate pentru a lupta împotriva partizanilor africani. Aceste manevre răspund subtilităților scenei politice sud-africane, în care partidul unit consideră că autoritățile nu sprijină îndeajuns Rhodesia, în timp ce un grup de progresiști europeni încurajează contactele cu Africa neagră. Deși primul ministru a lăsat clar să se înțeleagă că politica sa de „deschidere” nu împiedică nicicum o slăbire a apartheidului.

Vizita la Lisabona a evidențiat preocupări analoge cu călătoria la Salisbury: ambele reprezintă țări prietene care, împreună cu teritoriile portugheze Mozambic și Angola, constituie pozițiile avansate ale „bastionului alb” în sudul continentului negru.

Turneul european al primului ministru sud-african nu a fost întreprins numai din motive de prestigiu; atît la Lisabona cît și la Paris el a abordat în discuții probleme stringente. La Lisabona, în primul rînd măsurile privind colaborarea militară în lupta împotriva mișcărilor de eliberare. Încă în timpul vizitei în Malawi a început să circule zvonul că aerodromul noii capitale, Lilongwe, aflat în construcție ca urmare a unui împrumut sud-african, va servi ca bază pentru aviația sud-africană. O altă problemă care interesează în cel mai înalt grad cele două țări este barajul de la Cabora Bassa care urmează a fi construit pe fluviul Zambezi în Mozambic. Africa de sud este principalul client al curentului electric pe care-l va furniza barajul, iar „Anglo-American Corporation” — trustul magnatului sud-african al aurului și diamantelor, Harry Oppenheimer — este principalul partener al societății Zamco, consorțiul care va subvenționa construcția. Problema barajului de la Cabora Bassa a fost discutată și la Paris. Într-adevăr, alături de Anglo-American, trustul Zamco este alcătuit din societăți franceze și vest-germane. Subiectul este cu atît mai arzător cu cît președintele Kaunda din Zambia a adresat un apel guvernelor de la Paris și Bonn ca acestea să „sfătuiască” întreprinderile din țările lor să nu se angajeze într-o asemenea acțiune.

Vietnamul de sud. Puternice manifestații împotriva politicii administrației de la Saigon

Edward HEATH

primul ministru al Marii Britanii

Edward Richard George Heath s-a născut la 9 iulie 1916, la Broadstairs (ducatul Kent), pe litoralul Mării Minceii. Este fiul unui tîmplar; origine netipică pentru liderii conservatori, după cum netipică îi este și educația: a studiat la o școală de stat (Chatham House School) și nu la vreun reputat liceu particular, iar la Oxford (Colegiul Balliol) a ajuns datorită obținerii unei burse. A studiat filozofia și economia politică. După absolvire, a călătorit în mai multe țări europene. O biografie, apărută chiar în această perioadă preelectorală, („Edward Heath, biografie personală și politică” de George Hutchinson, Ed. Longman's, mai 1970) releva contactele sale cu forțele republicane din Spania, adăugînd că în timpul războiului s-a înrolat ca soldat într-un regiment de artilerie; în 1945 ajunsese locotenent-colonel.

În perioada imediat postbelică, devine activ în organizația partidului conservator. În alegerile generale din 1950 i se propune să candideze în circumscripția electorală Bexley (suburbie londoneză); este reales, în aceeași circumscripție, la fiecare dintre consultările electorale următoare. Activează în aparatul organizatoric al grupului parlamentar conservator, devenind organizator principal al acestui grup („chief whip”), în 1955. În 1959 este promovat pe băncile guvernului ca ministru al muncii. În 1960 devine lord al sigiliului privat, funcție ministerială în care reprezintă guvernul în Camera Comunelor, și în problemele politice externe (ministru de externe, Sir Alec Douglas Home, pe atunci lord Home, nu putea apare decît în Camera Lorzilor). După remanierea din 1963 i se încredințează portofoliul comerțului. În perioada 1961—1963, Heath a fost șeful delegației engleze care a negociat la Bruxelles, fără succes, aderarea la C.E.E.; insuccesul nu i-a schimbat atitudinea constant favorabilă aderării.

În 1965, aflați în opoziție, conservatorii și-au ales pentru prima dată un lider prin vot al grupului parlamentar. A intrunit majoritatea Heath, care la meritele proprii adăuga și o contribuție la reinnoirea „imaginii” partidului (originea nearistocratică, pregătirea ca economist).

Dacă oponentului său Wilson i se numărau între calități vivacitatea și umorul (îndeosebi în dezbaterile parlamentare), simțul tactic și abilitatea de a improviza în situații noi, prezența atrăgătoare la întruniri și la televiziune, Edward Heath pare să fi căutat să fie apreciat pentru sobrietate, consecvență, seriozitate. Este celibatar. Practică yachtingul (în decembrie 1969 a cîștigat o competiție în largul coastei Australiei) și este reputat a fi amator de muzică clasică.

M. M

CONVORBITURILE CVADRIPARTITE IN PROBLEMA BERLINULUI OCCIDENTAL

Valeriu Măndru, Roman; Gavril I. Aștelean, comuna Țaga, județul Cluj; Iosif Șuțu, Cluj; I. Goia, Oradea. Convorbirile cvadripartite în problema Berlinului occidental, începute la propunerea Uniunii Sovietice au avut loc în clădirea fostului Consiliu Aliat de Control din Berlinul occidental. Schimbul de păreri a reunit la masa tratativelor (până acum în patru runde — 20.III.1970, 28.IV.1970, 14.V.1970, 9.VI.1970) pe ambasadorul U.R.S.S. în R.D.G., și ambasadorii S.U.A., Angliei și Franței în R.F.G. (care sînt și șefii organelor de administrație militară din Berlinul occidental ale celor trei state). Conferințe cvadripartite anterioare pe aceste probleme au avut loc, la Geneva, în 1955 și 1959 (s-au mai desfășurat așa-zise „sondaje preliminare”, în primăvara lui 1962). Prima ședință a convorbirilor din Berlinul occidental a fost prezidată de ambasadorul american, Kenneth Rush, următoarele — în mod succesiv, de ambasadorii Franței, Marii Britanii și Uniunii Sovietice.

CEL MAI MIC STAT AL AMERICII CENTRALE

Dan Gherasim, Ploiești. 1) Senatorul Edward Kennedy a pronunțat primul său discurs pe marginea problemelor Americii Latine la 18 aprilie a.c. 2) El Salvador este cea mai mică dintre republicile din America Centrală: are 21 393 kmp și trei milioane de locuitori (cu o densitate de 132 loc/kmp — cea mai ridicată din zonă). În ultimii ani s-a bucurat de un ritm considerabil de creștere economică. În primii șase ani ai ultimului deceniu, economia a crescut într-un ritm de 7,6 la sută, ceea ce a permis sporirea considerabilă a produsului național brut pe cap de locuitor, în ciuda ritmului foarte înalt de creștere a populației — 3,4 la sută anual. O mare contribuție la creșterea economică rapidă a revenit industriei, care în cursul deceniului 1960—1970 și-a sporit producția cu aproape 10 la sută anual. Sectorul industrial salvadorian nu numai că a vîndut mult în țară, dar a cucerit noi piețe de export. Astfel, în timp ce la începutul deceniului vînzările în străinătate reprezentau numai 10 la sută din producția sectorului, pînă în 1968 acest procent ajunsese la 25 la sută. Azi producția industrială este de două ori mai mare decît în 1961. El Salvador produce azi de patru ori mai multe textile, de opt ori mai multă mobilă, de 14 ori mai multe chimicale și îngrășăminte și de 24 de ori mai multe textile de lînă decît în 1961. Indicele general al prețu-

rilor este cu numai cîteva puncte mai ridicat decît la începutul anilor '60 și, de fapt, cu cîteva puncte mai scăzut decît în 1955. El Salvador este astfel țara cea mai industrializată și cea mai dezvoltată din regiune cu o poziție puternică în cadrul Pieței comune a Americii Centrale. De la jumătatea anului 1969, cînd s-a produs dezastruosul război dintre El Salvador și Honduras, Piața comună a Americii Centrale se află în mod practic în impas, deoarece Hondurasul blochează șoseaua panamericană pentru mărfurile salvadoriene destinate republicilor Nicaragua și Costa Rica, comerțul dintre toți partenerii reducîndu-se foarte mult. Ca urmare, ostilitățile cu Hondurasul nu numai că au dăunat grav celor mai bune perspective de export ale republicii El Salvador, dar au readus în țară aproximativ 75 000 de refugiați de război, care au inundat piața muncii. 3) Fosta colonie britanică Guyana, care și-a cîștigat independența la 26 mai 1966, a devenit la 23 februarie 1970 prima republică de limbă engleză din America de Sud. Alegerea acestei date pentru proclamarea republicii este legată de aniversarea răscoalei populare de la 23 februarie 1763, condusă de sclavul negru Cuffy, declarat erou național. Noua republică s-a afiliat Commonwealth-ului; în același timp, conform Cartei O.S.A., are dreptul de a se număra printre membrii acestui organism. Noul stat a preluat numele de „republică corporatistă”. Are o

populație de 700 000 de locuitori, de rase diferite: hinduși (50,1 la sută) și circa 30 la sută descendenți africani. Există aproximativ 35 000 de albi, o cifră asemănătoare de indieni și un mic număr de mețiși chinezi, amerindieni. Economia depinde în mare parte de producția de zahăr și orez, dar mai ales de exportul de bauxită, Guyana fiind a patra producătoare mondială. O veche dispută opune Guyana Venezuelei. Este vorba de posesiunea insulei Anacoco. În fotografie: vedere din orașul Georgetown.

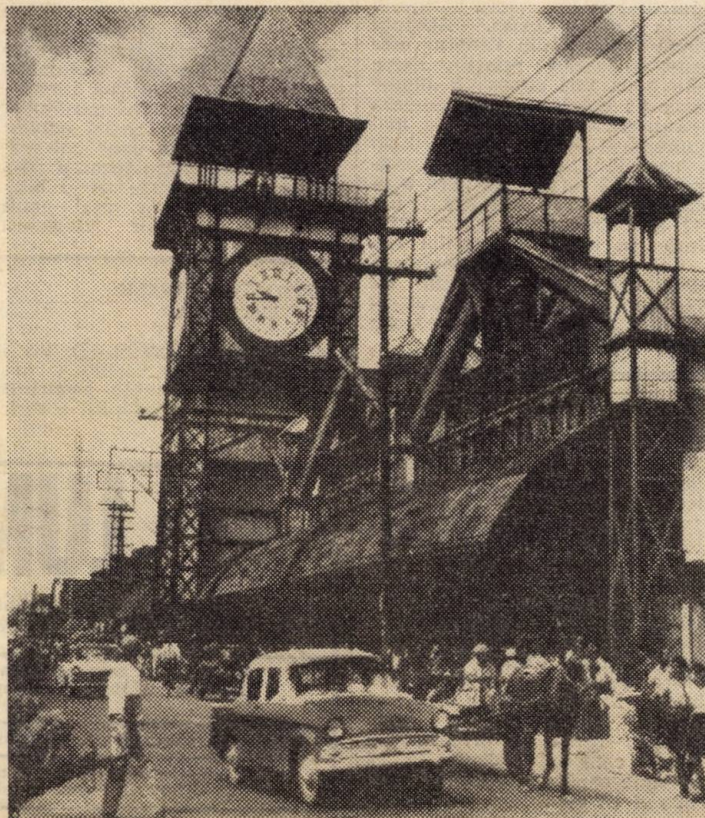
INCIDENTELE IORDANIANO-PALESTINIENE

Nicolae Horinceanu, Tecuci. 1) Numărul palestinienilor atinge, potrivit unor ultime estimări, 2 500 000. 2) Frontul popular de eliberare a Palestinei (F.P.L.P.), născut din mișcarea națională arabă (M.N.A.) condusă de George Habache, își are originile într-un comitet clandestin creat în 1952 la Universitatea americană din Beirut. 3) Organizația palestiniană „El Fatah” a fost rezultatul reuniunilor clandestine ale unui alt grup de studenți, în 1956. Yasser Arafat, conducătorul acestei mișcări este inginer și s-a născut la Ierusalim. 4) Primele operațiuni militare ale organizației „El Fatah” au avut loc în 1965. Alte a_mănunte despre organizațiile palestinienene veți găsi consultînd articolul apărut în nr. 8 din acest an al revistei noastre. 5)

Comandouri palestinienene nu există numai în Iordania ci și în alte țări arabe. Informațiile în legătură cu numărul membrilor acestor comandouri, difuzate de diferitele agenții de presă, sînt contradictorii. 6) Comandourile palestinienene sînt obligate să respecte legile statului pe al cărui teritoriu se află. 7) Recentele incidente dintre armata iordaniană și comandourile palestinienene s-au încheiat printr-un acord în zece puncte care cerea respectarea absolută a încetării focului; eforturi, de ambele părți, pentru normalizarea situației; întoarcerea forțelor armate iordanienne și palestinienne la bazele lor; înființarea unor patrule mixte care să urmărească încetarea focului și să asigure ordinea și calmul; eliberarea soldaților iordanieni și a membrilor organizațiilor palestinienene făcuți prizonieri în ciocnirile armate; constituirea unei comisii comune de anchetă care să determine responsabilitățile și a unei alte comisii care să preîntîmpine reapariția incidentelor; lupta împotriva celor care încearcă să provoace disensiuni de ambele părți. Aceste hotărîri au fost luate în cadrul unei conferințe tripartite la care au participat regele Hussein, primul ministru iordanian — Bahjat Talhouni, președintele Comitetului executiv al O.L.P. — Yasser Arafat, conferință la care erau prezenți alți reprezentanți ai organizațiilor palestinienene precum și miniștrii apărării și culturii din Irak. Acordul dintre regele Hussein și Y. Arafat nu a fost recunoscut de către F.P.L.P. și incidentele au reîzbucnit. Organizațiile palestinienene au cerut înlocuirea șefului armatei și celui al blindatelor. Calmul a fost reînstituit la Amman abia după satisfacerea acestor cereri și după ce regele a preluat comanda armatei.

„SALVAȚI VENETIA”

Victor Bătălan, Arad. Agențiile de presă relatau în urmă cu cîteva zile despre apelul Consiliului Europei către țările membre pentru ca acestea să-și aducă sprijinul la campania mondială lansată de U.N.E.S.C.O. pentru salvarea Venetiei. Sprijinul poate fi concretizat prin punerea la dispoziția autorităților italiene a unor experți în probleme edilitare, geografice etc. sau printr-un ajutor financiar. Cu prilejul reuniunii ministeriale a Consiliului Europei a fost hotărîtă și crearea unui comitet de experți în protecția patrimoniului cultural imobiliar și în amenajarea teritorială din cele 21 de țări membre, comitet care va trebui să supravegheze aplicarea deciziilor conferinței. Decădată, comitetul va elabora o Cartă „enunțînd principiile generale și orientările unei politici generale de salvare și reanimare a patrimoniului cultural imobiliar al Europei”.

IMPOTRIVA COLONIALISMULUI PORTUGHEZ

Valentin Odobescu, Vaslui. 1) La Roma va fi organizată în zilele de 27, 28 și 29 iunie, o conferință internațională de sprijin acordat popoarelor din Angola, Mozambic, Guineea Bissau și insulele Capului Verde în lupta lor împotriva colonialismului portughez. Comitetul de inițiativă al conferinței se compune din 18 organizații între care: Partidul Comunist Italian, Federația tinerilor comuniști, Confederația Generală Italiană a Muncii, Partidul Socialist Italian, Uniunea Italiană a Muncii

niilor din Africa meridională. De altfel, anterior vizitei în Europa, Vorster a făcut escale în Malawi și Rhodesia. Cum era de așteptat prima etapă a călătoriei particulare în Europa a constituit-o capitala Portugaliei. Cele două guverne au păreri comune și găsesc rezolvări identice într-o mulțime de probleme de ordin politic sau social. Punctele principale ale discuțiilor au fost colaborarea pentru construirea barajului gigant de la Cabora Bassa (despre care am scris în nr. 20) și proiectul de amenajare a fluviului Cunene și de recuperare a pământurilor din Angola de sud. Premierul sud-african a călătorit apoi în Spania, Fran-

și ordinea în Guatemala. Ultimele evenimente, cit mai ales faptul că în cea mai mare parte dintre atentate organizatorii nu au fost prinși și pedepsiți, determină atât în rindurile observatorilor politici cit și ale populației o serioasă îndoială față de o posibilă și apropiată ordine. 2) În ultimele zece luni au fost răpiți în Brazilia trei diplomați străini: Charles Burke Elbrick, ambasadorul Statelor Unite; Nubuo Okuchi, consulul Japoniei la Sao Paulo; Ehrenfried von Holleben, ambasadorul R.F.G.

SEGUNDA CARTA DE LA PINADA

Ion Horsu, București. Incordarea care a precedat și care a urmat, mai cu seamă, alegerilor desfășurate în Columbia la 19 aprilie persistă. O dovadă elocventă a nemulțumirii care a cuprins largi pătri ale populației este „A doua Cartă de la Pinada” publicată la începutul acestei luni de către un grup de tineri economiști reuniți în localitatea La Pinada (de aici și numele documentului). Cartă, semnată de funcționari, consilieri economici, conducători de întreprinderi, patroni și proprietari de pământuri — în majoritate oameni care nu au depășit vîrsta de 40 de ani — cere o serie de reforme radicale, între care mai importante: reforma agrară și reforma urbană. Făcînd o analiză a rezultatelor alegerilor din aprilie, documentul observă cu îngrijorare numărul mare de voturi obținute de partidul lui Pinilla, A.N.A.P.O. Printre măsurile pe care semnatarii documentului le consideră primordiale utile dezvoltării țării și care ar putea înlătura incordarea și nemulțumirea care continuă să domine Columbia, putem cita: reducerea impozitelor, lupta împotriva șomajului, deschiderea unor lucrări publice de anvergură și a unor noi surse de lucru, restructurarea partidelor tradiționale pe o bază care să corespundă mai mult dorințelor actualilor alegători.

NAȚIONALIZĂRILE DIN UGANDA

G. Opreșan, Bacău. 1) La 1 mai președintele Ugandei, dr. Milton Obote anunța hotărîrea guvernului de a înfăptui o serie

de naționalizări pentru accelerarea ritmului de dezvoltare a țării. Guvernul hotără să controleze 60 la sută din fiecare întreprindere, lăsînd 40 la sută în sector privat. Între cele 85 mari întreprinderi vizate prin aceste măsuri se numără toate băncile străine din Uganda, marile companii străine (petroliere — Texaco, Standard Oil, Gulf, Esso: agricole — zahăr, ceai etc.), precum și întreprinderile ai căror proprietari își au reședința în Europa. Transporturile publice, minele de cupru, industria textilă și a cimentului se află în continuare sub control străin. În același timp s-au luat măsuri de modernizare a agriculturii țării și de dezvoltare a învățămîntului. 2) Producția de petrol a Libiei este de aproximativ 125 milioane tone anual, cifră care o plasează pe primul loc în Africa și pe al cincilea în lume (după S.U.A., U.R.S.S., Venezuela, Iran). 3) Sylvanus Olympio, președinte al Republicii Togo, a fost asasinat la 13 ianuarie 1963 și înlocuit cu Nicolas Grunitzky. 4) O mare parte din statele africane și-au obținut independența în anul 1960 și începutul anului 1961. Din noiembrie 1961 alte 14 state africane au devenit independente. Acestea sînt, în ordine: Tanganika, Zanzibar (care au format, mai tîrziu, în 1964, Republica Tanzania), Burundi, Ruanda, Algeria, Uganda, Kenya, Malawi, Zambia, Botswana, Lesotho, insula Mauritius, Swaziland, Guineea ecuatorială.

Constantin Mihail, Breaza. Vă recomandăm să adresați întrebările dv. revistei „Viața militară”.

I. Gheorghiu, Iași. La alegerile desfășurate în toamna trecută în Turcia cele 450 de locuri în Adunarea Națională au fost împărțite astfel: partidul dreptății — 266; partidul republican al poporului — 139; partidul încrederii — 15; partidul unității — 5; partidul națiunii — 5; partidul Turcia nouă — 5; partidul muncitoresc din Turcia — 1; partidul mișcării naționaliste — 2; partide neînscrise — 12. Rezultatele acestor alegeri și programul actualului guvern turec au fost comentate în nr. 48/1969 al revistei noastre.

etc. Mișcările de eliberare din coloniile portugheze vor fi reprezentate la Roma de Frontul de Eliberare din Mozambic (Frelimo), Partidul african al independenței Guineei și Capului Verde (P.A.I.G.C.), Mișcarea populară de eliberare a Angolei (M.P.L.A.). **In fotografie:** luptători angolezi pe mici ambarcațiuni. 2) Vizita premierului sud-african în Europa este prima de la instalarea sa la putere, în anul 1966. Acest periplu european, desfășurat la numai șase săptămîni după victoria în alegeri a partidului național este explicat de observatorii politici prin temerile care au cuprins guvernul sud-african în fața succesorilor mereu mai numeroase ale luptei de eliberare a colo-

na, Elveția, Italia a fost exclusă din program, în ultimul moment, datorită faptului că autoritățile italiene au dat asigurări guvernului zambian că nu vor contribui la finanțarea barajului de la Cabora Bassa. Absența Marii Britanii din itinerar este lesne de înțeles: relațiile dintre cele două țări cunosc o anume răceală; opinia publică engleză dezaproabă prin acțiuni tot mai numeroase politica de apartheid a Republicii Sud-Africane; anularea unui turneu pe care o echipă de cricket din R.S.A. urma să-l înfăptuiască, cu puțin timp în urmă, în Anglia etc. Vă recomandăm și consultarea articolului despre vizita lui Vorster în Europa, apărut la rubrica „Puncte de vedere”, din acest număr.

ATENTATELE DIN GUATEMALA

Gh. Bădescu, Craiova. 1) În Guatemala continuă să domine o încordare permanentă generată de valul de asasinări și acțiuni teroriste. După 5 aprilie, cînd a fost ucis ambasadorul Republicii Federale a Germaniei în această țară, contele Karl von Spreti, au fost înregistrate, pînă săptămîna trecută, alte 45 de victime ale teroriștilor, care au culminat cu asasinarea profesorului universitar Justo Rufino Cabrera Guzman. Profesorul Guzman a fost răpit în seara zilei de 5 iunie; a doua zi, sîmbătă, corpul său a fost găsit la cincisprezece kilometri de oraș.

După ce fusese torturat, profesorul a fost ucis cu trei gloanțe (în cap și inimă). Se pare că sînt răspunzători de această nouă victimă, membrii organizației de extrema dreaptă „Ochi pentru ochi”. Valul de terorism care domină viața socială și politica guatemaleză de multă vreme, intensificat în ultimul timp, stîrnește mereu mai multă îngrijorare în rindurile populației. După cum se știe, actualul președinte, Julio Cesar Mendez Montenegro va remite puterea la 1 iulie colonelului Carlos Arana Osorio. Acesta din urmă a promis, în timpul campaniei electorale, că va pune capăt activităților teroriste și că va reinstaura calmul

LUMEA

săptămînal de politică externă editat de
Uniunea Ziariștilor din Republica Socialistă România

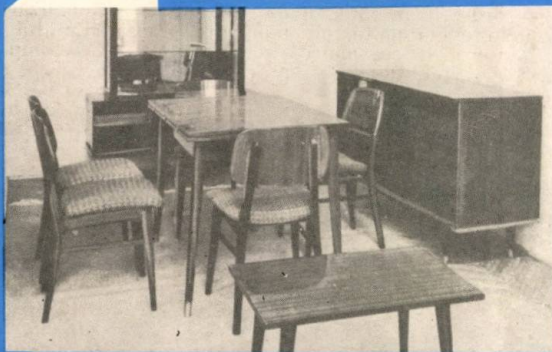
Redacția și administrația: București, Piața Științei 1
Telefon 27.60.10. Internațional 18.50.05. și 18.53.55
Telex 197

Tiparul executat la Combinatul Poligrafic „Casa Științei”

Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții

PENTRU APARTAMENTUL DV.

ASTOR

Întreprinderile Ministerului Industriei Lemnului au proiectat și lansat în fabricație cele mai moderne tipuri de sufragerii, ideale pentru confortul și eleganța apartamentului dv.

În numărul de față vă prezentăm patru din aceste garnituri, pe care le puteți procura din magazinele de specialitate.

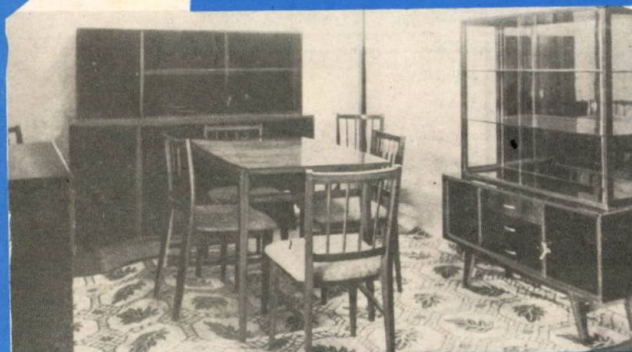
DACIA

ARGES

MAGNOLIA

Realizată după o concepție modernă, cu linii suple, sufrageria ASTOR, furniruită cu mahon, aduce apartamentului dv. un plus de eleganță și rafinament.

Sufrageria DACIA asigură un confort sporit și o ambianță plăcută.

Compusă din bufet, servanță-vitrină, masă extensibilă, bibliotecă-etajeră, măsuță pentru televizor și radio, șase scaune, sufrageria ARGES satisface cele mai exigente gusturi.

Sufrageria MAGNOLIA elegantă, suplă, într-un colorit plăcut transformă sufrageria dv. într-un loc de recreiere și bună dispoziție.

UZINA DE FIBRE SINTETICE SĂVINEȘTI

produce:

- Fire textile continui de tipul mătăsii
- Fire supraelastice
- Fibre scurte
- Fire voluminoase relontex
- Fire tehnice pentru utilizări speciale
- Fire de pescuit
- Corzi pentru perii